

บทที่ 6

บทวิเคราะห์ เพลง ไทยสมัยนิยม

ในการวิจัยเรื่อง "การนำเสนอภาพความเป็นชายในเพลงไทยในสมัยนิยม: วิเคราะห์นักร้องยอดนิยมระหว่างปี พ.ศ. 2531-2533" ส่วนสำคัญหนึ่งที่ต้องทำการวิเคราะห์เพื่อเป็นพื้นฐานให้เกิดความเข้าใจถึงการสร้างภาพนักร้องชายก็คือ "เพลงไทยสมัยนิยม" เนื่องจากเพลงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงในการสร้างภาพ และเป็นส่วนประกอบหลักของเทปเพลงหรือสินค้าที่บริษัทผู้ผลิตเสนอขายให้แก่ผู้บริโภค ซึ่งโดยธรรมชาติของกระบวนการผลิตสินค้านั้นย่อมต้องมีการเคลือบหรือผลิตให้สินค้านั้นมีบุคลิกที่สวยงามเป็นที่ดึงดูดใจ "เทปเพลง" ก็เช่นเดียวกันเป็นสินค้าที่ผู้ผลิตไม่ได้มุ่งที่จะขาย "เพลง" เพียงอย่างเดียว หากแต่ "บุคลิก" ของนักร้องจะต้องถูกสร้างให้เป็นที่ประทับใจผู้บริโภคด้วย หรือแม้กระทั่งการบรรจุหีบห่อของสินค้าก็จำเป็นต้องให้ความสำคัญเช่นเดียวกับเทปเพลงที่มีการสร้างสรรค์รูปแบบของปกเทปให้เป็นที่สนใจของผู้บริโภค และเมื่อสินค้าออกสู่ตลาดกระบวนการด้านโปรโมชันก็จะเป็นส่วนสำคัญในการสร้างภาพพจน์ของสินค้าให้น่าเชื่อถือ กระบวนการด้านโปรโมชันจึงเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จในการจำหน่ายเทปเพลง การสร้างภาพพจน์ และภาพลักษณ์ของนักร้องในกระบวนการผลิต ซึ่งในบทที่แล้วผู้วิจัยได้นำเสนอถึงกระบวนการสร้างภาพนักร้องชายโดยรวมของบริษัทผู้ผลิต ให้เป็นที่เข้าใจเบื้องต้นแล้วนั้น ดังนั้นในบทนี้จะทำการวิเคราะห์ส่วนประกอบของเทปเพลงซึ่งประกอบด้วย "เพลง" และ "ภาพ" โดยจะทำการวิเคราะห์ส่วนที่เป็น "เพลง" เพื่อสร้างความเข้าใจพื้นฐานในการวิเคราะห์ "ภาพ" ในบทต่อไป

"เพลงไทยสมัยนิยม" หรือที่วงการเพลงปัจจุบันเรียกว่า "เพลงป๊อป" (popular) หมายถึง "เพลงซึ่งเป็นที่นิยมชมชอบของคนส่วนใหญ่ในสังคมหนึ่ง ๆ ในยุคหนึ่ง ๆ" คำจำกัดความดังกล่าวจะเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ผู้วิจัยใช้กำหนดแนวทางในการวิเคราะห์ถึงอุดมการณ์ของผู้ผลิตงานเพลงในประเด็นที่ว่าผู้ผลิตงานเพลง ซึ่งนับว่าเป็นเพียงคนส่วนน้อยในสังคมที่แตกต่างจากคนส่วนใหญ่ของสังคมที่ต้องการฟัง เพลงป๊อปในแง่ของความละเอียดอ่อนและความระมัดระวังต่อภาษาดนตรีมากกว่าคนส่วนใหญ่ในสังคม โดยเฉพาะผู้ผลิตงานเพลงจะมีความคุ้นเคยและ

เชี่ยวชาญในเรื่องของคนครีอยู่แล้ว ดังนั้นผู้ประกอบการก็แทบเพลงจึงจำเป็นต้องยอมรับความจริงในข้อนี้และนำมาเป็นข้อคำนึงอยู่เสมอว่าทำอย่างไรจึงจะทำให้คนส่วนใหญ่ในสังคมชอบสิ่งที่คนสร้างขึ้นมา โดยใช้ประสบการณ์ทางดนตรีและศาสตร์แห่งดนตรีรวมเข้ากับความคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างงานเพลงสำหรับคนส่วนใหญ่ แทนที่จะใช้ประสบการณ์ทางดนตรีและศาสตร์แห่งดนตรีมาเป็นเครื่องจำกัดตัวเอง ในการสร้างงานว่าจะต้องมีความลึกหรือสมบูรณ์ในเชิงองค์ประกอบของดนตรี โดยการกำหนดอัตราแห่งตนจนเกินระดับที่ผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมจะร่วมรับรู้ได้ ดังนั้นผู้ผลิตแทบเพลงจึงต้องมีการเสริมภาพลักษณ์ของนักร้อง ให้ดูมีศิลปะและรสนิยม ทดแทนความเป็นเลิศทางดนตรีที่ลดทอนลง เพื่อปรับระดับให้พอดีกับความสามารถในการรับรู้ของผู้บริโภค "เพลงไทยสมัยนิยม" จึงไม่เพียงแต่ถูกปรับ เปลี่ยนให้เป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ของสังคมเท่านั้น หากแต่ต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับภาพลักษณ์ที่มีอยู่ของนักร้อง เพื่อให้ได้งานที่เป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ทั้งในส่วนที่เป็นเพลงและตัวนักร้อง

หากจะทำการวิเคราะห์ "เพลงไทยสมัยนิยม" ในประเด็นหลักที่จะเป็นพื้นฐานความเข้าใจถึงการนำเสนอภาพความเป็นชายในเพลงไทยสมัยนิยม สามารถแบ่งได้ดังนี้

1. ลักษณะ รูปแบบ เนื้อหา ของเพลงไทยสมัยนิยมในอดีตถึงปี พ.ศ.2533
2. วิธีการสร้างงานเพลง

ลักษณะ รูปแบบ เนื้อหา ของเพลงไทยสมัยนิยมในอดีตถึงปี พ.ศ.2533

เดิมวงการเพลงไทยสมัยนิยมยังไม่เป็นระบบหรือเป็นธุรกิจอย่างเด่นชัด เริ่มจากการทำธุรกิจระบบครอบครัว และเพลงไทยสากลก็เริ่มจากรูปแบบของแผ่นเสียงเป็นส่วนใหญ่ จนกระทั่งต่อมาเริ่มมีการผลิตเทปคาสเซ็ทและได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น ระบบธุรกิจแทบเพลงจึงเติบโตขึ้นอย่างชัดเจน ส่วนเนื้อหาสาระและรูปแบบของดนตรียังไม่มีการพัฒนามากนัก จนกระทั่งปี พ.ศ.2525 ตลาดเพลงไทยสมัยนิยมก็เริ่มปฏิรูปตัวเอง (คู่แข่ง 6,71, 2529: 64-69) ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์และแบ่งตลาดเพลงไทยสมัยนิยมออกเป็น 3 ยุคดังนี้คือ

1. ยุคเก่า ก่อนหน้าปี พ.ศ.2524
2. ยุคเริ่มต้นอุตสาหกรรมแทบเพลง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2524-2530
3. ยุคการเติบโตของอุตสาหกรรมแทบเพลง ระหว่างปี พ.ศ.2531-2533

ยุคเก่า (ก่อนหน้าปี พ.ศ.2524)

ยุคนี้ตลาดเพลงยังสามารถแบ่งได้อย่างชัดเจนเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ตลาดเพลงต่างชาติ ในยุคนี้ตลาดเพลงในไทยมีส่วนหนึ่งที่เป็นเพลงต่างชาติ เนื่องจากมีคนชาติจีนและชาติอื่นเข้ามาอาศัยในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ไม่น้อย และเป็นการขยายตัวของอุตสาหกรรมของ เพลงต่างชาติ ผู้ผลิตเพลงสากลหรือเพลงฝรั่งและเพลงจีน จึงผลิตเพื่อสนองต่อกลุ่มเป้าหมายกลุ่มนี้ โดยมากเพลงสากลหรือเพลงฝรั่งจะเป็นที่นิยมในหมู่วัยรุ่น และเพลงจีนจะเป็นที่นิยมในกลุ่มผู้ใหญ่ บริษัทที่จัดจำหน่ายเพลงเหล่านี้ได้แก่ บริษัทโรต้าแม้นเสียงและเทป จำกัด ซึ่งเริ่มจำหน่ายตั้งแต่ปี พ.ศ.2520 เป็นต้นมา บริษัท อีเอ็มไอ (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งเริ่มจัดจำหน่ายตั้งแต่ปี พ.ศ.2515 และบริษัทโรสชาวด์ มิวสิค จำกัด (บริษัท อาร์.เอส. โปรโมชัน ในปัจจุบัน) ซึ่งเริ่มจัดจำหน่ายตั้งแต่ปี พ.ศ.2519

2. ตลาดเพลงลูกทุ่ง ในยุคนี้ตลาดเพลงลูกทุ่งเป็นตลาดที่ใหญ่ที่สุด เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายของ เพลงลูกทุ่งจะเป็นคนในระดับกลุ่มชนชั้นล่าง ซึ่งมีเป็นจำนวนมาก เพลงลูกทุ่งในยุคนี้จะมีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ทั้งในด้านท่วงทำนอง แนวดนตรี และเนื้อหา จะมีกลิ่นอายของชนบทอย่างชัดเจน บริษัทผู้ผลิตเพลงลูกทุ่งที่มีชื่อเสียงในยุคนี้ได้แก่ บริษัท อโซน่า จำกัด ซึ่งเริ่มผลิตและจำหน่ายตั้งแต่ปี พ.ศ.2520

3. ตลาดเพลงลูกกรุง เพลงลูกกรุงในยุคนี้จะเป็นเพลงในรูปแบบและ เนื้อหาดล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่ คือเป็นแนวทำนองที่เรียบง่ายที่ประพันธ์ขึ้นใหม่ เนื้อหาสาระแม้ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรักแต่ก็มีมุมมองต่างกัน ภาษาที่ใช้ก็เป็นภาษาวรรณกรรมที่สละสลวยมีสัมผัส และการใช้อักขระที่ถูกต้องตามรูปแบบการประพันธ์เพลง ศิลปินที่ร้องต้องมีความสามารถและน้ำเสียงที่ดีอย่างแท้จริงจึงจะสามารถประสบความสำเร็จได้ เช่น สุเทพ วงศ์กำแหง ชรินทร์ นันทนาคร ธาณินทร์ อินทรเทพ สวลี ผกาพันธ์ ดาวใจ ไพจิตร เป็นต้น บริษัทผู้ผลิตและจำหน่ายเทปเพลงลูกกรุงหรือเพลงไทยสากลนี้ได้แก่ บริษัท โรสชาวด์ จำกัด บริษัท อโซน่า จำกัด

ในยุคเก่านี้มีการแบ่งตลาดเพลงเป็นสัดส่วนอย่างชัดเจน ซึ่งในแต่ละตลาดเพลงก็จะมีนักร้องยอดนิยมและกลุ่มเป้าหมายของแต่ละตลาด ยังไม่มีส่วนใดที่โดดเด่นหรือเป็นตลาดที่ได้รับความนิยมสูงสุดในวงการเพลง

ยุคเริ่มต้นอุตสาหกรรมเทปเพลง (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524-2530)

ยุคนี้เป็นยุคที่ตลาดเทปเพลงสากลได้เริ่มปฏิรูปตัวเอง เริ่มมีการพัฒนาเป็นระบบและมีการขยายตัวมากขึ้น ในช่วงเวลา 6 ปี ของยุคนี้มีรูปแบบเพลงต่าง ๆ เกิดขึ้น เพลงไทยมีการเปลี่ยนรูปแบบและเนื้อหาอยู่ตลอดเวลา เพลงในรูปแบบใดได้รับความนิยมสูงสุดก็จะเริ่มคลี่คลายลง เมื่อเพลงในรูปแบบอื่นเข้ามาได้รับความนิยมแทนที่ แต่ในขณะเดียวกันเพลงในรูปแบบเดิมนั้นก็ยังขยายได้ในระดับหนึ่งสำหรับกลุ่มผู้รับเดิม แต่ในช่วงเวลาที่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและเนื้อหาของ เพลง ไทยสมัยนิยมสามารถวิเคราะห์ได้ 4 ช่วงดังนี้

1. ช่วงเวลาที่เพลงไทยสมัยนิยมลอกแบบเพลงต่างชาติ ในช่วงนี้เพลงไทยที่มีการลอกทำนอง เพลงต่างชาติแล้วใส่เนื้อร้องไทยได้รับความนิยมสูงสุด โดยเฉพาะทำนอง เพลงจีน และ เพลงฝรั่ง

จุดเริ่มต้นจากบริษัท เสียงทอง จำกัด ได้ผลิตเทปชุด "ลมรัก" ขับร้องโดย คณะฮอทเบบเบอร์ ซึ่งเป็นนักร้องหญิงคู่ เทปเพลงชุดนี้ใช้ทำนอง เพลงจีนจากภาพยนตร์ทางโทรทัศน์ซึ่งกำลังได้รับความนิยมอย่างสูงในเวลานั้น และปรากฏว่าเทปชุดนี้ได้รับความนิยมสูง อย่างสูง ทำให้วงการเทปเริ่มเคลื่อนไหวจากการผลิตเพลง ไทยสากลที่ประพันธ์ทำนองและเนื้อร้องแบบไทย ๆ หันมาซื้อลิขสิทธิ์ทำนอง เพลงจีนและ เพลงฝรั่งจากภาพยนตร์ที่ได้รับความนิยมมาใส่เนื้อร้องไทยกันมากขึ้น ทำให้มีเทปเพลงในแนวนี้ออกมาจำนวนมาก เช่น ชุด "หัวใจสลาย" โดยคณะฮอทเบบเบอร์ ชุด "ทวยใจดา" โดยวงดอกไม้ป่า ชุด "แก้วล้านยอดน้ำตา" โดย ดอน สอนระเบียบ และ เศรษฐา ศิระฉายา เป็นต้น

"เพลงจีนดัง ๆ บางเพลง เช่นเพลงจากภาพยนตร์เรื่อง เจ้าพ่อเซี่ยงไฮ้ ถูกนำมาใส่เนื้อร้องไทย 5-6 ครั้ง เพลงกระบี่ไร้เทียมทาน ถูกนำมาใส่เนื้อร้องไทย 9-10 ครั้ง"

(คู่แข่ง, 6, 17, 2529: 66)

บริษัทเทปเพลงที่ประสบความสำเร็จในการผลิตเทปเพลงในแนวนี้ได้แก่ บริษัท เสียงทอง จำกัด และบริษัท อีเอ็มไอ (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งได้เปรียบบริษัทอื่นในเรื่องลิขสิทธิ์ทำนอง เพลงจีนที่ได้รับโดยตรงจากบริษัทแม่ในฮ่องกง ในช่วงเวลาที่เพลงไทยสมัยนิยมลอกแบบเพลงต่างชาตินี้ เพลงจีนและ เพลงฝรั่งถูกนำมาใส่เนื้อร้องไทยหลายต่อหลายครั้งนั้น ทุกครั้งจะมีการเปลี่ยนเนื้อหาหรือคำร้องใหม่และ เปลี่ยนศิลปินผู้ขับร้องขึ้นอยู่กับบริษัทที่ซื้อลิขสิทธิ์ต่อ ทำให้บริษัทผู้ขายลิขสิทธิ์ได้ช่วยหน้าตราหรือปกเทปให้บริษัทผู้ผลิตที่ต้องการผลิตเทปเพลงในแนวนี้ในราคาใบละ 10-15 บาท (ในปัจจุันราคาใบละ 25-27 บาท) ซึ่งเป็นจุด

หนึ่งที่ทำให้นักลงทุนใหม่ ๆ เริ่มให้ความสนใจและเข้ามาทำกิจการด้านนี้

เพลงในช่วงเวลานี้เป็นเพลงที่มีคุณภาพไม่มากนัก เนื่องจากบริษัทเทปต่าง ๆ ยังไม่ได้ลงทุนด้านอุปกรณ์อัดเสียงอย่างจริงจัง คงมีเพียงบริษัทเสียงทอง จำกัด เท่านั้นที่ลงทุนซื้อเครื่องอัดในราคากว่า 20 ล้านบาท มาใช้ จึงเป็นบริษัทที่รับอัดรายการวิทยุ และโทรทัศน์ รวมทั้งโฆษณาต่าง ๆ มากที่สุดในช่วงนี้ (คู่แข่ง, 6,71,2529: 64-66) ในด้านเนื้อหาของเพลงของเพลงในช่วงนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับความรักทั้งสิ้น คำและภาษาที่ใช้ในการประพันธ์ก็เป็นคำจากวรรณกรรมที่สละสลวย มีสัมผัสและอักษรที่ถูกต้องตามหลักการประพันธ์เพลง

ในช่วงลอกแบบเพลงต่างชาตินี้รุ่งเรืองอยู่ได้ราวปีเศษ ประมาณปี พ.ศ. 2526 เนื่องจากในช่วงปลาย ๆ ของช่วงนี้เริ่มมีการผลิตเพลงในรูปแบบใหม่ออกมา มีการนำท่วงเพลงจีนและ เพลงฝรั่งมาดัดแปลงแทนที่จะลอกท่วงท่อนทั้งหมด ศิลปินคู่เริ่มเสื่อมความนิยมไปตามความเสื่อมความนิยมในเพลงลอกท่วงท่อนจีน นักร้องในรูปแบบ "วง" มีมากขึ้น เพลงก็เริ่มมีการพัฒนาเป็นแบบสตริงเพื่อวัยรุ่นมากขึ้น แม้จะมีคุณภาพไม่สูงนักแต่ผู้บริโภคเริ่มตอบรับบ้าง ซึ่งเป็นจุดคลี่คลายไปสู่ช่วงเวลาต่อมา

2. ช่วงเวลาที่เพลงไทยสมัยนิยมคือแม่แบบวงสตริง ในวงการเทปเพลงเรียกช่วงเวลานี้ว่า "ยุคยุคของเก๋ามาชาย" เนื่องจากมีการพัฒนาแต่ในด้านแนวดนตรีส่วนเนื้อร้องและท่วงท่อนมาจากเพลงในยุคเก๋ามา คือการนำเพลงเก๋ามาเรียบเรียงดนตรีให้ร่วมสมัยขึ้นนั่นเอง จุดเริ่มต้นของช่วงเวลานี้คือ วงแกรนด์เอ็กซ์ ซึ่งออกเทปชุด "แกรนด์เอ็กซ์โอ" โดยการนำเพลงในยุคเก๋ามาเรียบเรียงใหม่ในแบบสตริง แนวดนตรีเป็นสากลมากขึ้น ซึ่งจำหน่ายโดยบริษัท อีโซน่า จำกัด เทปชุดนี้ขายได้นับล้านม้วน ซึ่งนับว่าประสบความสำเร็จสูงสุดเท่าที่ผ่านมา วงแกรนด์เอ็กซ์จึงกลายเป็นแบบฉบับของวงสตริงในยุคต่อมา เช่น วงศิริบุญ วงพีร์เบิร์ด วงฟอร์เอฟเวอร์ เป็นต้น จากความสำเร็จของเทปชุดนี้ทำให้บริษัทอีโซน่าผลิตเทปไม่ทันจำหน่ายต้องแบ่งบางส่วนให้กับบริษัท อาร์.เอส.ชาวด์ จำกัด ช่วยผลิต ซึ่งต่อมาก็ได้กลายเป็นบริษัทใหญ่ที่ประสบความสำเร็จจากการผลิตเทปเพลงเช่นกัน โดยการลอกเทปเพลงชุด "รวมดาว" ซึ่งใช้นักร้องชาย-หญิงร้องเพลงคู่ 22 คน โดยการนำเพลงเก่าของวงสุนทราภรณ์มาเรียบเรียงใหม่ในแนวสตริงและประสบความสำเร็จอย่างสูง หลังจากนั้นก็มีเทปเพลงในลักษณะเดียวกันนี้ออกมาเป็นจำนวนมาก เช่น วง 18 กะรัตออกเทปอีกหลายชุด โดยบริษัทนิธิทัศน์ฯ จำกัด รวมดาวชุด 2 และชุด 3 นพเก้า 3 ชุด โดยบริษัทอาร์.เอส.ชาวด์ จำกัด

ในช่วงเวลานี้นอกจากจะนิยมเพลงในลักษณะนี้มากขึ้น ความนิยมในด้านนักร้อง ก็ เริ่มเปลี่ยนจากความนิยมนักร้องคู่เป็นคณะหรือวงมากขึ้น เนื่องจากเทปชุดหนึ่ง ๆ ให้ปริมาณ เพลงและนักร้องมากกว่าเทปกลุ่มอื่นบางชุดใช้นักร้องชาย-หญิงร้องเพลงคู่ถึง 24 คน บรรจุ เพลงถึง 18 เพลงในตลับเดียวกัน

เมื่อเพลงรักแบบนี้ถูกผลิตมากขึ้นผู้บริโภครักเริ่มเสื่อมความนิยมลง หันมาฟัง เพลงแนวสร้างสรรค์และ เพลงที่มีรูปแบบดนตรีต่างออกไป แทนการฟัง เพลงรักเนื้อหาเดิมหรือ ซ้ำ ๆ ที่เปลี่ยนแต่นักร้องเท่านั้นช่วงเวลานี้จึงรุ่งเรืองอยู่ในราว 2 ปีเศษ ประมาณปี พ.ศ. 2528-2529 และคลี่คลายเข้าสู่ช่วงเวลาต่อไป

3. ช่วงเวลาที่เพลงไทยสมัยนิยมคือเพลงเพื่อชีวิต ในช่วงเวลานี้เริ่มคลี่คลาย ความนิยมจากการถูกยึดเยียดด้วยเพลงจีนและ เพลงเก่ามาร้องใหม่ ซึ่งล้วนแต่มีเนื้อหาสาระ เกี่ยวกับความผิดหวังในความรักเป็นส่วนใหญ่ ผู้บริโภครักหันมาฟัง เพลงในรูปแบบอื่นและฟังอย่าง พิถีพิถันมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันบริษัทผู้ผลิตก็เริ่มเรียนรู้และพัฒนาตนเอง โดยการผลิตและสร้าง สรรค์สิ่งใหม่ ๆ แทนการดำเนินรอยตามการผลิตสินค้าในรูปแบบเดียวกัน

จุดเริ่มต้นของยุคนี้คือ วงคาราบาว ซึ่งเป็นวงดนตรีแนวเพลงเพื่อชีวิตที่เริ่ม ออกเทปเพลงในแนวที่แปลกไปจากในตลาด โดยการออกเทปชุด "ท.ทหารอดทน" ซึ่งผลงาน ของคาราบาวที่ออกก่อนหน้านี้นั้นไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรจนประสบความสำเร็จอย่างสูงสุด ในชุด "เมคอินไทยแลนด์" ซึ่งทำการโปรโมทโดย บริษัทแกรมมี่ เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด และจัดจำหน่ายโดยบริษัทอามีโก้ จำกัด ความสำเร็จของคาราบาวส่งผลให้เพลงไทยยุคใหม่ เริ่มปรากฏเด่นชัดขึ้น วงดนตรีแนวเพลงเพื่อชีวิตเริ่มได้รับความสนใจมากขึ้น วงดนตรีเพื่อชีวิต ในยุคนี้ที่ได้รับความนิยมได้แก่ วงคาราบาว วงคาราวาน วงแฮมเมอร์ เป็นต้น โดยวงดนตรี แนวเพลง เพื่อชีวิตนี้ใช้ทำนอง เพลงพื้นบ้านชนบทมาผสมผสานกับดนตรีสมัยใหม่ เป็นการรวม รูปแบบเพลงลูกกรุงกับลูกทุ่งเข้าด้วยกัน ทำให้คนในหลาย ๆ กลุ่มสามารถรับได้ กลุ่มเป้าหมาย กว้างขึ้น ตลาดเพลงไทยที่เคยแบ่งแยกส่วนอย่างชัดเจนว่าเป็นเพลงลูกทุ่ง เพลงลูกกรุง ก็เริ่ม เชื่อมเข้าหากัน คนที่เคยคุ้นกับการฟัง เพลงลูกกรุงก็ฟัง เพลงกึ่ง ๆ ลูกทุ่งอย่าง เพลงเพื่อชีวิตได้ คนที่เคยคุ้นกับการฟัง เพลงลูกทุ่งก็เริ่มรับรูปแบบดนตรีสมัยใหม่ได้ สถานีวิทยุภาค AM หรือใน ต่างจังหวัดที่เคยเปิดแต่ เพลงลูกทุ่งก็เริ่มเปิด เพลงลูกกรุง ไปด้วย

ในช่วงนี้เพลงเพื่อชีวิตได้รับความนิยมสูงสุดราวปีเศษ ประมาณปี พ.ศ. 2530 เนื่องจากในช่วงปลาย ๆ ยุคมีเพลงรักในรูปแบบใหม่ ๆ เกิดขึ้น โดยเฉพาะแนวเพลงรักหวาน ๆ ในรูปแบบที่เรียบง่าย ฟังสบาย หรือที่วงการเพลงเรียกว่า "เพลงป๊อป" (popular song) ศิลปินที่ได้รับความนิยมโดยมากเป็นศิลปินเดี่ยว เช่น ดนุพล แก้วกาญจน์ ธงไชย แมคอินไตย์ เป็นต้น ตลาดเพลงไทยสมัยนิยมเริ่มคลี่คลายไปสู่การผลิตเพื่อตลาดเฉพาะกลุ่มมากขึ้น

4. ช่วงเวลาที่เพลงไทยสมัยนิยมถูกผลิตเพื่อตลาดกลุ่มย่อย หลังจากที่เพลงไทยเริ่มมีการขยายตัว บริษัทผู้ผลิตเทปเพลงเริ่มเล็งเห็นความคุ้มทุนในการผลิตเพลงในแนวต่าง ๆ เพื่อตอบสนองกลุ่มเป้าหมายเฉพาะกลุ่ม เพื่อเพิ่มรูปแบบงานเพลงในบริษัทและเป็นการปรับเปลี่ยนให้มีความแปลกใหม่ในการสร้างงาน

จุดเริ่มต้นของช่วงเวลานี้เริ่มโดย เรวัต พุทธินันท์ ที่สร้างงานเพลงชุด "เต๋อ 1" โดยบริษัทแกรมมี่ เอ็นเตอร์เทนเมนต์ จำกัด ซึ่งเป็นการเริ่มเพลงในรูปแบบใหม่ที่เน้นคุณภาพและเป็นเพลงที่ฟังสบาย (easy listening love songs) ศิลปินเดี่ยวเริ่มได้รับความนิยม มีการแตกวงออกเป็นศิลปินเดี่ยวกันมากขึ้น ความสำเร็จของเพลงไทยสมัยนิยมในรูปแบบนี้ทำให้มีนักร้องเกิดขึ้นในวงการเพลงจำนวนมาก ความนิยมในเพลงเริ่มไม่เจาะจงอยู่เฉพาะเพลงประเภทใดประเภทหนึ่งเท่านั้น กลุ่มผู้ฟังเริ่มไม่ยึดติดในรูปแบบของเพลง มีการเลือกฟังเพลงหลายรูปแบบที่ถูกผลิตออกมาเสนอและฟังอย่างเลือกสรรมากขึ้น ตลาดเพลงไทยสมัยนิยมมีการแตกตัวออกเป็นสาขาต่าง ๆ เพลงในแต่ละรูปแบบต่างมีโอกาสได้รับความนิยมเท่าเทียมกัน เช่น ความสำเร็จของเพลงในรูปแบบป๊อปของ ดนุพล แก้วกาญจน์ ในผลงานชุด "ฝันสีทอง" หรือ ธงไชย แมคอินไตย์ ในผลงานชุด "หาดทราย สายลม สองเรา" รูปแบบเพลงแนวเพื่อชีวิตของคาราบาว ในผลงานชุด "อเมริกา" รูปแบบเพลงแนวป๊อปผสมแนวแจ๊สของซรัส เฟื่องอารมย์ ในผลงานชุด "ผีเสื้อ" รูปแบบแนวเพลงป๊อปรีดแบบไทย ๆ ของอัญชลี จงคดีกิจ ในชุด "หนึ่งเดียวคนนี้" หรือวงไมโคร ในชุด "รีดเล็ก ๆ" แม้กระทั่งเพลงในแนวสุนทราภรณ์สร้างสรรค์ของวงเฉลียง ในชุด "เอกเขนก" ก็ประสบความสำเร็จในแต่ละตลาดของพวกเขา

ช่วงเวลานี้การผลิตงานเพลงสำหรับตลาดกลุ่มย่อยมีมากขึ้น ศิลปินเดี่ยวที่ออกผลงานเพลงโดยมากจะมีความสามารถทางด้านารร้องและดนตรี หรือแยกออกมาจากวงดนตรีที่มีชื่อเสียงอยู่เดิม ทำให้ภาพพจน์ของนักร้องเหล่านั้นค่อนข้างใกล้เคียงกัน การแข่งขันในเรื่องคุณภาพของเพลงจึงต้องมีมากขึ้นเช่นกัน การโปรโมทของผู้ผลิตผ่านสื่อต่าง ๆ เริ่มมีการแข่งขันและการใช้ทุนสูงทั้งคุณภาพเสียงและภาพ ในด้านคุณภาพเสียงบริษัทเทปเพลงใช้วิธีการนำผลงานเพลงไปบันทึกเสียงต่างประเทศ หรือนำช่างเทคนิคที่มีความสามารถทางดนตรีชาวต่างประเทศเข้ามาผลิตงานเพลงในประเทศไทย ส่วนทางด้านภาพมีการแข่งขันในด้านมิวสิกวิดีโอเป็นหลัก มีการใช้ทุนสูงขึ้นจากงบประมาณโดยเฉลี่ย 2-3 แสนบาทต่องานเพลง 1 ชุด เพิ่มขึ้นเป็นหลายล้านบาท¹ บริษัทผู้ผลิตที่มีเงินทุนหรือเงินหมุนเวียนมากก็สามารถประกอบธุรกิจต่อไปได้ ส่วนบริษัทที่มีเงินทุนน้อยก็เลิกกิจการไปหรือทำกิจการขนาดเล็ก บริษัทเทปเพลงที่เติบโตและครองส่วนแบ่งทางการตลาดในส่วนของเพลงไทยสมัยนิยม ได้แก่ บริษัทแกรมมี่ เอ็นเตอร์เทนเมนต์ จำกัด บริษัท อาร์.เอส. โปรโมชั่น จำกัด บริษัททรกไฟดนตรี จำกัด บริษัทนิธิทัศน์โปรโมชั่น จำกัด บริษัทเสียงทอง จำกัด บริษัทเมโทร แผ่นเสียงและเทป จำกัด บริษัทไอโซนา จำกัด เป็นต้น²

ในช่วงปลายของยุคนี้สีสันของ เพลงลูกทุ่งและ เพลงลูกกรุงจางลงไป แนวเพลงทั้งสองเริ่มเชื่อมเข้าหากันทำให้มีรูปแบบที่ชัดเจนน้อยลง เพลงลูกกรุงถูกเรียกเป็นเพลงป๊อป ซึ่งรวมถึงบางส่วนของ เพลงลูกทุ่งที่มีแนวดนตรีสดริง ดังนั้นตลาดเพลงไทยสมัยนิยมจึงแบ่งเป็นสองตลาดใหญ่ ๆ คือ ตลาดเพลงป๊อป และตลาดเพลงลูกทุ่ง ซึ่งเป็นเพลงลูกทุ่งแบบเดิม

ยุคเริ่มต้นอุตสาหกรรมเทปเพลง นั้นนับว่าเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและเนื้อหาตลอด และสืบเนื่องมาถึงยุคปัจจุบันคือช่วงระหว่างปี พ.ศ.2531-2533 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ทำการศึกษาและวิเคราะห์เพลง ไทยสมัยนิยมโดยละเอียด จากการศึกษาเทปเพลงไทยสมัยนิยมจำนวน 180 ชุด

¹ข้อมูลจากฝ่ายการตลาด บริษัทคีตา เรคคอร์ดส จำกัด

²จากการวิเคราะห์เทปเพลงไทยสมัยนิยมช่วงปี พ.ศ.2531-2533 จำนวน 180 ชุด

ยุคอุตสาหกรรมเทปเพลง (ระหว่างปี พ.ศ. 2531-2533)

จากการวิเคราะห์เทปเพลงของนักร้องชายจำนวน 180 ชุด พบว่าตลาดเพลงไทยสมัยนิยมในยุคนี้สามารถแบ่งเป็น 2 ส่วนได้อย่างชัดเจน คือตลาดเพลงไทยสมัยนิยมที่เรียกว่า "เพลงป๊อป" และตลาดเพลงลูกทุ่ง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะเพลงไทยสมัยนิยมหรือเพลงป๊อปเท่านั้นดังรายละเอียดต่อไปนี้

เพลงไทยสมัยนิยมในยุคนี้เริ่มมีความเด่นชัดในรูปแบบน้อยลง นับตั้งแต่ช่วงยุคเพลงเพื่อตลาดกลุ่มย่อย เป็นต้น ประการแรกเนื่องจากการเริ่มคลี่คลายจากการเป็นเอกภาพของบทเพลงไปสู่การผสมผสานของคนตรีแนวตะวันตก เนื้อร้องไทย และความเป็นลูกทุ่ง-ลูกกรุง ประการที่สอง เนื่องจากการแข่งขันทางธุรกิจเทปเพลงที่เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้เพลงไทยสมัยนิยมมีลักษณะเป็น "สินค้าแฟชั่น" มีการออกแบบและสร้างสรรค์เป็นหลักสำคัญ จากเหตุผลทั้งสองประการดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบต่อรูปแบบ เนื้อหา ของเพลงไทยสมัยนิยมคือ ก่อให้เกิดความไม่ชัดเจนในรูปแบบของ เพลงไทยสมัยนิยมไม่สามารถแบ่งประเภทได้อย่างชัดเจนตามหลักการทางดนตรี เนื้อหาสาระ คำ และภาษาที่ใช้มีการสร้างขึ้นใหม่เพื่อให้เป็นแฟชั่นซึ่งเป็นการสร้างวัฒนธรรมใหม่ในกลุ่มวัยรุ่น และสุดท้ายคือก่อให้เกิดการสร้างงานเพลง เพื่อตอบสนองภาพลักษณ์ของนักร้องชายที่ถูกกำหนดขึ้นมากกว่าการสร้างงานเพลง เพื่อตอบสนองภาพลักษณ์ที่มีอยู่เดิมของนักร้อง

เพลงไทยสมัยนิยมส่วนใหญ่มีแนวทางสืบเนื่องมาจากยุคเพลงเพื่อตลาดกลุ่มย่อยดังนั้นบริษัทผู้ผลิต จึงแข่งขันการสร้างงานแฟชั่นเพื่อเสนอความแปลกใหม่ให้กลุ่มเป้าหมายเฉพาะกลุ่มจุดเริ่มต้นของยุคนี้คืองานเพลงของ อัสินี-วสันต์ ในชุด บ้าหอบฟาง ซึ่งเป็นแนวรีดแบบไทยๆ มีการนำรูปแบบดนตรีรีดของตะวันตกมาดัดแปลงให้เหมาะสมกับความสามารถรับรู้รกรรสทางดนตรีของคนไทยคือ ลดความหนักแน่นรุนแรงและความล้าเลิศทางดนตรีลงแล้วใส่เนื้อร้องไทยเรียกว่า "เพลงป๊อปรีด" เดิมงานในรูปแบบนี้มีการนำเสนอมาก่อนหน้าปี พ.ศ. 2531 แต่ไม่ได้รับความนิยม จนกระทั่งในช่วงปี พ.ศ. 2531-2533 จึงได้รับความนิยมสูงสุดซึ่งนำไปสู่ความไม่ชัดเจนของรูปแบบเพลงไทยสมัยนิยมที่ไม่สามารถจัดแบ่งประเภทของเพลง โดยใช้หลักเกณฑ์ทางดนตรีได้อย่างชัดเจน เนื่องจากแนวเพลงอื่นที่ถูกผลิตออกมาสู่ตลาดเพลงนั้นผู้ผลิตพยายามใช้ความนิยมในรูปแบบดนตรีรีดนี้เข้ามาผสมในงานเพลงนั้นๆ ด้วย เช่น งานเพลงบางชุดใช้แนวเพลงลูกทุ่งผสมกับแนวดนตรีรีด หรือการร้องแบบรีดเพียงเล็กน้อยแล้วเรียกงานนั้นว่า

เพลงร็อค เป็นต้น เช่นงานเพลงชุด "ร็อคเหนือเหนือ" ของสามารถ พยัคฆ์อรุณ เป็นต้น ดังนั้นในการวิเคราะห์เพลงไทยสมัยนิยมนี้ผู้วิจัยแบ่งประเภทของเพลงไทยในรูปแบบต่าง ๆ โดยใช้เกณฑ์ในเรื่องแนวดนตรี เนื้อหา การร้อง ภาพความเป็นชายในแนวทางสังคมวิทยา เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ซึ่งอาจไม่ตรงตามหลักการทางดนตรี เนื่องจากการวิเคราะห์ในครั้งนี้ไม่อาจใช้ความรู้ทางดนตรีเป็นแนวทางได้เพียงอย่างเดียว ต้องใช้ความรู้ทางด้านสังคมศาสตร์เข้ามาประยุกต์ด้วย ผู้วิจัยจึงแบ่งประเภทของเพลงไทยสมัยนิยมได้ 6 รูปแบบดังนี้

1. เพลงป๊อป
2. เพลงป๊อปร็อค
3. เพลงป๊อปปลุกทุ่ง
4. เพลงป๊อปเพื่อชีวิต
5. เพลงป๊อปแจ๊ส
6. เพลงป๊อปปลุกกรุง

เพลงป๊อป งานเพลงในแนวนี้เป็นเพลงแนวสตรีทที่มีท่วงทำนองอ่อนหวาน นุ่ม ๆ มีการใช้จังหวะและแนวดนตรีสากลเป็นส่วนใหญ่ เพลงซำมักใช้จังหวะ soul และเพลงเร้าใช้จังหวะ middle soul หรือ bossanova ลีลาการร้องและน้ำเสียงที่ใช้ในการร้องเพลงแนวป๊อปมักจะร้องแบบทอดน้ำเสียงอ่อนหวาน ออดอ้อน เนื้อหาสาระส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับความรักและความสัมพันธ์ระหว่างชาย-หญิง

ผลงานเพลงที่จัดอยู่ในประเภทเพลงป๊อป ได้แก่ ชุด "ส.ค.ส." โดย ธงไชย แมคอินไตย์ ชุด "เจตนา ยังเหมือนเดิม" โดย อริสมันต์ พงษ์เรืองรอง ชุด "ลัดฟ้ามากับรุ้ง" โดย วงเรนโบว์ ชุด "ทิ้งรักทิ้งเกลียด" โดย วงเพื่อน ชุด "จริงใจ" โดย วงพอร์เอฟเวอร์ ชุด "ต่อไปนี้" โดย สถาพร นาควิลัย เป็นต้น

เพลงป๊อปร็อค เพลงแนวป๊อปร็อคเป็นเพลงที่ใช้แนวดนตรีตะวันตกที่เรียกว่า ร็อค (Rock) มาดัดแปลงให้เข้ากับเนื้อร้องและลักษณะการร้องแบบไทย แนวดนตรีจะมีการปรับให้มีความหนักแน่นและความรุนแรงลดลงสำหรับความนิยมของคนไทย ลีลาการร้องและน้ำเสียงที่ใช้จะไม่ทอดเสียงนุ่มแบบเพลงป๊อป แต่จะร้องแบบเน้นคำให้ฟังหนักแน่นเน้นจังหวะ จึงร้องเป็นคำที่ห้วนและสั้นกว่าเพลงป๊อป ลงเสียงหนักท้ายประโยค เนื้อหาสาระของเพลงป๊อปร็อคจะคล้าย

คลึงกับเพลงบ๊อบ แต่มีการใช้คำและภาษาที่แสดงอารมณ์ในเรื่องความรักที่รุนแรงกว่า แสดงถึงภาพและความเป็นชายของนักร้อง เพลงแนวนี้นี้ได้อย่างชัดเจน

ผลงานเพลงที่จัดอยู่ในเพลงบ๊อบร็อคได้แก่ ชุด "หมื่นฟาเรนไฮต์" โดย วง ไมโคร ชุด "อิทธิ 3 เวลา" โดย อิทธิ พลากร ชุด "บิลลี... เข้มตลอด" โดยบิลลี โอแกน ชุด "ดาวสีม่วง" โดย หรั่ง ร็อคเคสตรา ชุด "คนพันธุ์ร็อค" โดย วง ไฮร็อค เป็นต้น

เพลงบ๊อบลูกทุ่ง งานเพลงบ๊อบลูกทุ่ง เป็นงานเพลงที่มีรูปแบบความเป็นลูกทุ่งมาผสมกับแนวคิดร็อกซึ่งยังคงความเป็นลูกทุ่งอยู่ แต่ไม่ใช่ลูกทุ่งแท้ที่มีการใช้เครื่องดนตรีพื้นบ้านหรือสำเนียงพื้นบ้านอย่างแท้จริง สีสการร้องและน้ำเสียงยังคงความเป็นลูกทุ่งรวมทั้งการร้องยังคงเป็นแบบพื้นบ้านหรือสำเนียง เฉพาะที่เรียกว่า "เสียงเหนือ" และมีการใช้ลูกคอมาก ภาษาและคำที่ใช้จะเป็นสมัยนิยมขึ้นแต่เนื้อหาสาระยังคงเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรัก สภาพชีวิตในชนบทที่ให้ความรู้สึกซื่อๆ จริงใจ และเนื้อหาเสียดสีสังคมที่พูดในลักษณะ เลี่ยง ไม่เสนอตรงๆ ซึ่งเป็นการนำเสนอจุดยืนทางการเมือง (political discourse) ที่แสดงถึงชนชั้นในสังคมว่าเป็น ลูกทุ่ง-คนบ้านนอก และลูกกรุง-คนเมือง

ผลงานเพลงที่จัดอยู่ในประเภทเพลงบ๊อบลูกทุ่ง ได้แก่ ชุด "หทัยสปี" โดยนิค นิรนาม ชุด "หัวใจไม่เสร์มิโยเหล็ก" โดย สรพงศ์ ชาตรี ชุด "ร็อคเหนือเหนือ" โดย สามารถ พยัคฆ์อรุณ ชุด "ซูเปอร์ฮิต" โดย ดอน สอนระเบียบ ชุด "ดูข้างชนกัน" โดย ม.ฤทธิ์เต็ม เป็นต้น

เพลงบ๊อบเพื่อชีวิต เป็นเพลงที่ผสมผสานความเป็นเพลงเพื่อชีวิตกับเพลงบ๊อบ ทั้งในด้านรูปแบบดนตรีและ เนื้อหาสาระ เพื่อตอบสนองธุรกิจเทปเพลง สุทธาสินี เกียรติไพบูลย์ (2533) กล่าวถึงรูปแบบดนตรีของเพลงเพื่อชีวิตไว้ว่ามี 3 ลักษณะคือ

1. แนวดนตรีแบบโฟล์คตะวันตกและโฟล์คไทยผสมกัน จะมีสำเนียงของ เพลงพื้นบ้านผสมแนวดนตรีสากล ใช้กีตาร์เป็นเครื่องดนตรีหลัก
2. แนวดนตรีแบบเพลงมาร์ชและวอลท์ซ์ ซึ่งมีสำเนียงคล้ายเพลงแนวสตริงส่วนใหญ่ ใช้เครื่องดนตรีไฟฟ้า

3. แนวดนตรี 3 ข่า ปัจจุบันเป็นที่นิยมมากที่สุด ถูกนำไปใช้ในงานเพลงแทบทุกประเภท ซึ่งเป็นแนวดนตรีที่ใช้จังหวะสนุกสนาน ที่ไทยนำมาจากจังหวะเต้นรำของตะวันตก ให้สำเนียงความเป็นลูกทุ่งอยู่ไม่น้อย

ลีลาการร้องและน้ำเสียงที่ใช้ในการร้อง เพลงแนวป๊อปเพื่อชีวิตนี้จะมีเอกลักษณ์เฉพาะทั้งในน้ำเสียงและการร้องคือจะเป็นแบบพื้นบ้าน ทอดเสียง ลงลูกคอแบบเพลงลูกทุ่ง ซึ่งฟังแล้วจะทราบทันทีว่าเป็นเพลงเพื่อชีวิต ส่วนเนื้อหาสาระของเพลงป๊อปเพื่อชีวิตยังคงเป็นการสะท้อนปัญหาสังคมและการเมืองเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งแสดงถึงจุดยืนทางการเมือง เหมือนกับเพลงลูกทุ่ง แต่เสนอได้ตรง ๆ ไม่ต้องเลี่ยงอย่างเช่นเพลงลูกทุ่ง และแสดงถึงชนชั้นว่าเป็นเพลงที่เสนอจุดยืนทางการเมือง เพื่อกลุ่มผู้ฟังที่เป็นลูกกรุง ซึ่งในยุคนั้นเพลงเพื่อชีวิตมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับความรักเพิ่มมากขึ้น

ผลงานเพลงที่จัดอยู่ในประเภทเพลงป๊อปเพื่อชีวิตได้แก่ ชุด "หมายเหตุจากเมืองจีน" โดย หงา คาราวาน ชุด "ทับหลัง" โดย วงคาราบาว ชุด "เสื้อตัวที่ 11" โดย คัทธีร์ ชุด "โนฟลอมแพลม" โดย แอ๊ด คาราบาว ชุด "เขาพระวิหาร" โดย วงอินโดจีน เป็นต้น

เพลงป๊อปแจ๊ส งานเพลงแนวป๊อปแจ๊สเป็นเพลงที่นำแนวดนตรีแบบแจ๊สของตะวันตกมาประยุกต์เข้ากับแนวดนตรีและ เนื้อหาไทย มีลักษณะ เป็นท่วงทำนองที่อ่อนหวาน มีความกระฉ่างในท่วงทำนอง โดยการใช้เครื่องดนตรีน้อยชิ้นแต่แสดงความสามารถทางด้านการเล่นแต่ละชิ้นอย่างเด่นชัด เช่น แซกโซโฟน หรือเปียโน โดยการแสดงความสามารถทางดนตรีแต่ละเครื่องนั้นจะมีการเล่นรับกันได้ทันทีหรือที่เรียกว่า Improvise เนื้อหาสาระของเพลงป๊อปแจ๊สจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรัก ลีลาการร้องและน้ำเสียงที่ใช้จะมีลักษณะ เฉพาะ คล้ายกับแนวดนตรีที่อ่อนหวาน โดยการร้องลากเสียงยาว งานเพลงแนวป๊อปแจ๊สในช่วงปี พ.ศ. 2531-2533 นี้มีจำนวนน้อยมาเพียง 2 ชุด เท่านั้นและไม่เป็นที่นิยมในตลาดเพลง เพลงป๊อปแจ๊สที่ได้รับความนิยมอย่างเด่นชัดเป็นเพลงของนักร้องหญิงในชื่อ โค โค่ แจ๊ส

ผลงานเพลงที่จัดอยู่ในประเภทเพลงป๊อปแจ๊สของนักร้องชายมีเพียง 2 ชุดคือ "Easy Jazz" โดย สุทธิพันธ์ ชุด "Red Jazz" โดย ไตรภพแอนด์ซูเปอร์แจ๊ส

เพลงป๊อปลูกกรุง งานเพลงแนวป๊อปลูกกรุง เป็นเพลงเก่าหรือเพลงไทยสากลในช่วงยุคเก่าที่นำมาใส่ดนตรี หรือมีการเรียบเรียงใหม่ให้มีความเป็นสมัยนิยมขึ้นโดยทำเป็นแนวสตรีทให้ฟังร่วมสมัยขึ้นส่วนลีลาการร้องหรือน้ำเสียงที่ใช้มีทั้งการร้องในรูปแบบเดิมของนักร้องต้นฉบับและการร้องในรูปแบบใหม่ให้เข้าดนตรีใหม่

ผลงานเพลงที่จัดอยู่ในรูปแบบเพลงป๊อปลูกกรุง ได้แก่ ชุด "ธงไชย พ.ศ.2501" โดย ธงไชย แมคอินไตย์ ชุด "แจ้...ที่สุดสุนทรภรณ์" โดย ดนุพล แก้วกาญจน์ ชุด "อภิมหาอมตะนิรันดรกาล โดยกิตติคุณ เขียรสงค์ เป็นต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6.1 ตารางแสดงวิวัฒนาการเพลงไทยสมัยนิยม ปี พ.ศ. 2531-2533

ยุค	จุดเริ่มต้น	ลักษณะเด่นของเพลงไทยสมัยนิยม	ศิลปินที่ได้รับความนิยม	บริษัทผู้ผลิต	สภาพตลาดเพลง	ระยะเวลาที่รุ่งเรือง	จุดคลี่คลาย
ยุคเก่า ก่อนหน้าปี พ.ศ. 2524	เริ่มจากการผลิต เทปคลาสเซต เป็นครั้งแรกใน ประเทศไทย	เนื้อหาสาระกล่าวถึงความรักเป็นส่วนใหญ่ แนวท่วงดนตรีเป็นรูปแบบเฉพาะของไทย เรียบง่าย โดยมากเป็นเพลงช้า รูปแบบวง ดนตรีเน้นเครื่องเป่า เรียกว่า วงคอมโบ้	ธำนิทร์ อีเตอร์ เทพ สุเทพ วงศ์ทิพย์ วงคิอิมพอสซิเบิล วงพีเอ็มไอ ฯลฯ	บ.ไอโซน่า บ.โรสชาด บ.อีเอ็มไอ ฯลฯ	ตลาดเพลงซัดเจม มี 3 ส่วน คือ 1. ตลาดเพลงต่างชาติ 2. ตลาดเพลงลูกทุ่ง 3. ตลาดเพลงลูกกรุง	ระยะเวลาที่รุ่งเรือง นานจนถึงปลายปี พ.ศ. 2524	ตลาดเพลง ขยายตัวมากขึ้นใน แต่ละส่วน มีการ ผลิตเพลงในรูปแบบ ใหม่เกิดขึ้น
ยุคเริ่มต้น อุตสาหกรรม เทปเพลง หลังปี พ.ศ. 2524	1. ยุคออกแบ เพลงต่าง- ชาติ	ชุด ลมรัก โดย คณะฮอเทเปเปอร์	คณะฮอเทเปเปอร์ เศรษรา ศิริฉายา และ คอน สอนระเกียรติ วงรอยัลโปรฟิส	บ.เสียงทอง บ.อีเอ็มไอ บ.เมโทร	ตลาดเพลงลูกกรุงแยก เป็นเพลงไทยสากล และเพลงสตริง	ราวปีเศษ (ประมาณปี พ.ศ. 2526)	เพลงในรูปแบบ เดิมที่กล่าวถึงเนื้อ- หาเกี่ยวกับความรัก และท่วงทำนองแบบ เพลงไทยสากลรุ่น เก่าเริ่มเสื่อมความ นิยม เพลงในแนว สตริงมีบทบาทมากขึ้น
2. ยุคแนวแบบ วงสตริง	ชุด แกรนด์เอ็กซ์ โอ โดยวง แกรนด์เอ็กซ์	นำเพลงในยุคนั้นมาเรียบเรียงใหม่ในแนว สตริง และเริ่มมีงานเพลงเนื้อหาสาระ ใหม่ ๆ ในแนวสตริงเพิ่มมากขึ้น	วงแกรนด์เอ็กซ์ วงคีรีบุณ วงพีบีซี	บ.อาร์.เอสบี บ.อีเอ็มไอ บ.นิธิทัศน์ บ.รตไพดนตรี	ตลาดเพลงสตริงขยาย ตัวมากขึ้น ในขณะที่ เพลงไทยสากลเริ่มถดถอย	ราว 2 ปีเศษ (ประมาณปี พ.ศ. 2528- 2529)	เพลงที่มีเนื้อหาสาระ เกี่ยวกับความรักใน แบบวัยรุ่นเริ่มมีคำ ผู้ฟังหันไปฟังเพลงสร้าง สรรค์มากขึ้น
3. ยุคเพลง เพื่อชีวิต	ชุด ท.ทหารออก โดย วงคาราวา	เนื้อหาสาระสะท้อนสังคมและการเมือง มี ลักษณะท่วงทำนองและลีลาการร้องเฉพาะตัว เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มเพลงเพื่อชีวิต	วงคาราวา วงคาราวาน วงแซมเมอร์	บ.เสียงทอง บ.เมโทร ฯลฯ	ตลาดเพลงลูกทุ่งเริ่ม เชื่อมโยงเข้าหาเพลงลูก- กรุงหรือเพลงในแนว สตริงมากขึ้น	ราวปีเศษ (ประมาณปี พ.ศ. 2530)	เพลงรักในรูปแบบ ใหม่เกิดขึ้น
4. ยุคเพลง เพื่อตลาด กลุ่มย่อย	ชุดเคอร์ 1 โดย เรวัต พุทธินันท์	เพลงรักในแนวหวาน เรียบง่าย ฟังสบาย ๆ ที่เรียกว่า "เพลงป๊อป" ในขณะที่ยังคงใน แนวต่าง ๆ ที่มีอยู่ค้างก็ผลิตเพื่อสนองตอบกลุ่ม เป้าหมายกลุ่มย่อย	เรวัต พุทธินันท์ ธงไชย แมคอินไตย์ คนหล แก้วกาตุจน์	บ.แกรมมี่ บ.อาร์.เอสบี บ.นิธิทัศน์ บ.รตไพดนตรี	ตลาดเพลงป๊อป และบาง ส่วนของตลาดเพลง- ลูกทุ่ง เชื่อมเข้าหากัน มากขึ้น	ราวปีเศษ (ประมาณปี พ.ศ. 2531)	เพลงในแนวป๊อปมีรูปแบบ หลากหลายขึ้น การ แข่งขัน งานเพลง ถูกผลิตเพื่อตลาดกลุ่ม ย่อยมีมากขึ้น
ยุคอุตสาหกรรม เทปเพลง	ชุดบัวหอบหาง โดย อีสัน-วสันต์	เพลงถูกผลิตเป็นสินค้าแฟชั่น เพื่อตอบสนอง ภาพลักษณ์ของนักร้อง มีการใช้เทคนิคการ เล่นและแนวดนตรีที่ซับซ้อนมากขึ้น	อีสัน-วสันต์ ธงไชย แมคอินไตย์ วงไมโคร วงนูไอ	บ.แกรมมี่ บ.อาร์.เอสบี	ตลาดเริ่มมีความซัดเจม น้อยลง	มีแนวโน้มจะรุ่งเรืองขึ้น และรูปแบบจะหลากหลายขึ้น	

ที่มา: จากการสรุปวิวัฒนาการเพลงไทยสมัยนิยมจากเอกสารต่าง ๆ และจากการวิเคราะห์ผลงานเพลงจำนวน

เพลงไทยสมัยนิยมที่ทำการวิเคราะห์ที่สามารถแยกรูปแบบและจำนวนในแต่ละปีได้ดังนี้
 ตารางที่ 6.2 ตารางประเภทเพลงไทยสมัยนิยม ปี พ.ศ.2531-2533

รูปแบบเพลง	ปี พ.ศ.2531		ปี พ.ศ.2532		ปี พ.ศ.2533		รวมทั้งหมด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพลงบ๊อบ	36	65.46	30	52.63	17	25.00	83	46.11
เพลงบ๊อบปรี๊ด	9	16.36	12	21.05	15	22.06	36	20.00
เพลงบ๊อบปลุกทุ่ง	-	-	5	8.77	16	23.53	21	11.67
เพลงบ๊อบเพื่อชีวิต	6	10.91	8	14.04	13	19.12	27	15.00
เพลงบ๊อบแจ๊ส	-	-	-	-	2	2.94	2	1.11
เพลงบ๊อบปลุกกรุง	4	7.27	2	3.51	5	7.35	11	6.11
รวม	55	100	57	100	68	100	180	100

ที่มา: จากการวิเคราะห์ผลงานเพลงไทยสมัยนิยมระหว่างปี พ.ศ.2531-2533 จำนวน 180 ชุด
 จากตารางที่ 6.2 แสดงให้เห็นถึงจำนวนเพลงไทยสมัยนิยมในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่ง
 บริษัทผู้ผลิตนิยมผลิตออกสู่ตลาดเพลง และสามารถเป็นเครื่องชี้ให้เข้าใจถึงสภาพตลาดเพลง
 ไทยสมัยนิยมได้ 3 ประเด็นคือ ประการแรก เพลงที่ถูกผลิตสู่ตลาดเพลงเป็นจำนวนมากจะเป็น
 เพลงที่มีรูปแบบเป็นที่นิยมในขณะนั้น นั่นคือเพลงบ๊อบ ซึ่งเป็นรูปแบบเพลงที่มีจำนวนมากกว่ารูป
 แบบอื่น ๆ ของทั้ง 3 ปี ประการที่สอง จากจำนวนที่แสดงในตารางทำให้เห็นการกระจายตัว
 ของเพลงเพื่อตลาดกลุ่มย่อยมีมากขึ้นนับจากปี พ.ศ.2531 ซึ่งจะมีเพลงเพียง 4 ประเภทคือ
 เพลงบ๊อบ บ๊อบปรี๊ด บ๊อบเพื่อชีวิต และบ๊อบปลุกกรุง พอเริ่มปี พ.ศ.2532 เพลงบ๊อบปลุกทุ่งก็ถูก
 ผลิตเพื่อตลาดกลุ่มย่อยอีกกลุ่มหนึ่ง ครั้นพอปี พ.ศ.2533 ตลาดเพลงบ๊อบปลุกทุ่งมีการขยายตัว
 มากขึ้น และ เพลงบ๊อบแจ๊สก็ถูกผลิตขึ้นเพื่อตลาดกลุ่มย่อยอีกกลุ่มหนึ่ง ประการสุดท้าย ได้แสดง
 ถึงแนวโน้มในเรื่องความนิยมเพลงในรูปแบบต่าง ๆ ของผู้บริโภค ซึ่งจะเป็นเงื่อนไขในการ
 กำหนดรูปแบบของเพลงให้กับผู้ผลิต และในขณะเดียวกันบริษัทผู้ผลิตก็เป็นผู้กำหนดรูปแบบของ
 เพลงออกมาเสนอให้กับผู้บริโภค หรือบางครั้งอาจเป็นการสร้างรูปแบบเพลงใหม่ ๆ ขึ้นในวง
 การเพลงเช่นกัน

จาก 3 ประเด็นข้างต้นได้ให้ข้อสังเกตว่าอุดมการณ์หนึ่งของผู้ผลิตก็คือการผลิตรูปแบบเพลงหนึ่ง ๆ นั้นต้องคำนึงถึงความต้องการและความนิยมของผู้บริโภคด้วยเช่นกัน ไม่ได้คำนึงถึงความต้องการของตนเพียงฝ่ายเดียว เพราะยังมีการสร้างรูปแบบเพลงใหม่เพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภคให้กว้างขึ้น และเปิดโอกาสให้ผู้บริโภคได้เลือกฟัง เพลงได้ในหลายรูปแบบ ไม่ได้ผลิตเพลงออกมาในรูปแบบเดียวกันหมด

ในการวิเคราะห์ที่แบ่งแยกถึงรูปแบบของ เพลง ไทยสมัยนิยมนี้ยังสามารถวิเคราะห์ให้เห็นถึงลักษณะร่วมของแต่ละรูปแบบเพลงได้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงลักษณะเด่นของ เพลง ไทยสมัยนิยมในยุคนี้ได้หลายประการดังนี้คือ

1. เนื้อหาสาระ คำและภาษาที่ใช้
2. แนวดนตรี

เนื้อหาสาระ คำและภาษาที่ใช้

เพลงไทยสมัยนิยมในช่วงนี้จะมีเนื้อหาสาระที่เน้นเรื่องราวของความรักในมุมมองต่าง ๆ กัน เช่น รักสมหวัง รักผิดหวัง การสอนหรือให้ข้อคิดเกี่ยวกับความรัก เป็นต้น นอกจากนี้เนื้อหาเชิงสร้างสรรค์เช่น การอนุรักษสิ่งแวดลอม เนื้อหาเชิงเสียดสีสังคม หรือเรื่องราวเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ก็ถูกนำเสนอเป็นจำนวนมาก

ภาษาและที่ใช้ในบทเพลงจะ เน้นความเป็นสมัยนิยมหรือเป็นคำพูดมากขึ้น โดยมีการสร้างคำใหม่ ๆ หรือใช้คำพวน เพื่อสร้างความสนใจและให้ติดปากติดหูของผู้ฟัง บางครั้งก็เป็น การสร้างวัฒนธรรมใหม่ในกลุ่มวัยรุ่นได้อย่าง เข้าใจ โดยไม่ต้องมีการอธิบายว่าหมายถึงอะไร หรือมีคำจำกัดความว่าอย่างไร ซึ่งการสร้างคำและภาษาเพื่อใช้ในบทเพลงนอกจากจะเป็นวิธีการหนึ่งของผู้ผลิตใช้สื่อความหมายกับกลุ่มวัยรุ่นแล้ว ยัง เป็นกลยุทธ์หนึ่งของผู้ผลิตสร้างชั้นทางด้านจิตวิทยา โดยการสร้างความสัมพันธ์ในเบื้องต้นถึงความเข้าใจ โลกส่วนตัวของวัยรุ่นที่ต้องการมีโลกส่วนตัวที่ใหญ่ไม่มีส่วนเข้ามาช้หน้า คือการนึกคิด เข้าใจ และตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ โดยลำพัง ซึ่งมีเรื่องราวในบทเพลง เป็นเหมือนโลกจำลอง เหตุการณ์จริงที่พวกเขาประสบอยู่โดยมี นักร้อง เป็นเสมือนตัวแทนของพวกเขาในการถ่ายทอด ดังนั้นคำและภาษาที่ใช้ในบทเพลงจึง เป็น คำพูดที่สื่อสารได้โดยตรง ผู้ผลิตจึงต้องผลิตเพลงให้ถูกเป้าหมายที่ต้องการสื่อสารเหมือนกับเป็น

การหยั่งรู้ให้เข้าใจถึงจิตใจของวัยรุ่นคือต้องมีความเข้าใจหรือทำเป็นคนกลุ่มเดียวกัน หรือเป็น
สังคมเดียวกันกับพวกเขา

ตัวอย่าง เพลงที่มีเนื้อหาสาระ คำและภาษาที่ใช้ในบทเพลง

1. เพลงที่มีเนื้อหาสาระ เกี่ยวกับความรัก

จากการวิเคราะห์เพลงไทยสมัยนิยมพบว่า โดยมากเพลงที่มีเนื้อหาสาระ เกี่ยว
กับความรักจะเสนอใน 2 แง่มุม คือ รักผิดหวัง และปรัชญาเกี่ยวกับความรัก การสอนหรือให้
ข้อคิด

1.1 ความรักผิดหวัง เพลงที่เสนอแง่มุมของความรักผิดหวัง จะมีการใช้คำ
และภาษาแตกต่างกันไปแต่ละ เพลงขึ้นอยู่กับประเภทของ เพลงและศิลปินผู้ขับร้อง ว่ามีภาพพจน์
และบุคลิกอย่างไร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ช่างปะไรผู้หญิงคนเดียว

บิลลี่ โอแกน ร้อง

เขตรัฐ เลิศพิพัฒน์ คักร้อง

ใจจริง ๆ ยังคิดจะเจอ ถึงแม้ไม่มีความหวัง ทยังไงก็คิด
ถึงเธอ จนไม่อาจหยุดยั้ง เดือนตัวเองอยู่ทุก ๆ วัน
ทุกครั้งที่เราเศร้าซึม เดือนตัวเองก็เพื่อให้ลืม
*ปล่อยมันไปไม่อยากจดจำ อย่าไปทำเป็นรักเดียวใจเดียว
เก็บมาทำให้เจ็บทำไม ช่างปะไร ผู้หญิงคนเดียว
พยายามจะฝันเรื่อยไป โดยแกล้งทำเป็นไม่แคร์
ในความจริงที่ลึกซึ้งใน นี่แหละคือผู้แพ้ เดือนใจ
ตัวเองไว้ให้ลืม ให้คิดลืมเธอเรื่อยมา เดือนตัวเอง
อยู่ทุกเวลา (ซ้ำ*) คนเดี่ยวนี่แม้รักจะหมดใจ ก้ายังไง
ก็ไม่มีทาง ใจก็รู้อยู่คิดยังผิดหวัง แล้วหวังทำไม (ซ้ำ*)

คนข้างหลัง

อริสมันต์ พงษ์เรืองรอง เนื้อร้อง/ร้อง

เจตนาในหัวใจยังมันไว้มีแต่ใจก็คิดถึงตลอดมา เคยสบตาก็ให้กันได้เปิดเผย
ใครเล่าเอ่ยที่เคยหนุนตักนอน เธอไปมีสิ่งที่ดีไม่ต่างกัน หวันแต่ความสัมพันธ์
ที่อ่อนจาง ลางออกมาว่า เธอต้องไปผลัดวัน เธอปั้นหัวใจให้กับใคร
*ฉันทำอะไรที่ผิดหรือไร ไยเธอมองเหมือนขัด วัตน์ที่ยาวพิสูจน์ว่าใคร
ดีไปใจไม่ห้าม คิดถึงฉันหากทาสั่งใดลงไป มีคนร้องให้อยู่ข้างหลัง
ใจที่เหงาก็ยังเศร้าไปเพียงลาพัง วอนเธอฟังว่าห่วงใย สิ่งอื่นใดไม่ได้
เชยก็เข้ามา ทำให้มีน้ำตาเมื่อก่อนนอน วอนว่าเธอรู้ใจโดยอย่างแท้
ความเปลี่ยนแปลงนั้นทร้ายจิตใจ

น้ำตาฟ้า

สามโทน ร้อง

สมหวัง อนุศักดิ์ เสถียร คำร้อง/ทำนอง

เขาบอกว่าฟ้าร้อง ให้ออกมาเป็นน้ำฝน อยากรู้สักฟ้าที่เบื้องบนต้องมาร้อง ให้เพราะใคร
หรือฟ้าสงสาร คนอย่างฉันถูกหลอกเรื่อยไป ถูกเขาลวงเข้าลวงหัวใจเอาไปคัมพาทามก
ฝนฟ้ากระหน่ำเสียงฟ้าคร่ำครวญน้ำกล้ว น้ำตาฟ้าหลังมารดตัว รดหัวใจฉันจนชาฉันคนผิดหวัง
มีเคราะห์กรรมไว้ว่าสนา เขาคงไม่รัก ไม่ยอมพูดจา หลอดลวงให้ฉันต้องตรม ฉันมันคนซื่อ
ไม่เคยผิดหรือ ในเรื่องความรัก เพิ่งเคยได้รู้ เพิ่งเคยได้ลอง เพิ่งเคยรู้จัก สุดท้ายต้องมา
อกหัก ไม่รู้จะตามอย่างไร เขาบอกว่าฟ้าร้อง ให้ออกมาให้ฉัน ฟ้าสงสารและคงผิดหวังที่รัก
น้ำให้ฉันพบเธอ น้ำตาที่ไหลจากความตั้งใจไม่ได้หลั่งไหล ชัดนี้ชัดแล้วนะ เธอไม่ยอมเจอ
หน้าเธออีกเลย

จากตัวอย่าง เพลงข้างต้น แสดงให้เห็นว่าคำและภาษาที่ใช้ในเพลงรัก
ผิดหวังที่มีลักษณะแตกต่างกัน คือ เพลงบ๊อบบี้ค็อก ของบิลลี โอแกน เมื่อกล่าวถึงความรักที่ผิด
หวัง จะแสดงออกถึงความรุนแรง ตามลักษณะรูปแบบของเพลงและศิลปิน เช่น "...ปล่อยมันไป
ไม่อยากจะจดจำ อย่าไปทำเป็นรักเดียวใจเดียว เก็บมาจำให้เจ็บทำไม ช่างปะไรผู้หญิงคน
เดียว..." ซึ่งสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน และถ้าเป็นเพลงผิดหวังของผู้ชายที่สุภาพ นุ่มนวล

อย่างอริสมันต์ พงษ์เรืองรอง ในแนวเพลงป๊อป ก็จะได้แสดงออกถึงความเจ็บช้ำ เศร้าแบบผู้ชาย นุ่มที่อาจมีการร้องให้ โดยที่ไม่แสดงอารมณ์รุนแรงหรือเจ็บแค้นต่อผู้หญิง ดังตัวอย่าง เพลง "คนข้างหลัง" ซึ่งสื่อความหมายโดยเนื้อเพลงที่ว่า

คิดถึงฉันหากทาสั่งใจลงไป มีคนร้องให้อยู่ข้างหลัง ใจที่เหงากก็ยัง เศร้าไปเพียงลำพัง
วอนเธอฟังว่าห่วงใย สิ่งอื่นใดไม่ได้เชิญเข้ามา ทำให้มีน้ำตาเมื่อก่อนนอน วอนว่าเธอรู้อ
ใจโดยอย่างแท้ ความเปลี่ยนแปลงนั้นทราวยังจิตใจ

อย่างไรก็ตามภาพพจน์ของผู้ชายนุ่มนวลอย่างอริสมันต์ ก็ยังคงต้องแสดงความห่วงใยผู้หญิงอยู่เสมอ เมื่อผู้หญิงจะเป็นฝ่ายเปลี่ยนใจหรือทอดทิ้งไป ภาพพจน์ของผู้ชายที่ดีจะถูกนำเสนอในบทเพลงให้เข้าใจได้เสมอ นอกจากนี้ เพลงรักผิดหวังของผู้ชายชื่อ ๆ ในแนวเพลงป๊อปลูกทุ่ง ยังสื่อความหมายให้เห็นได้อย่างชัดเจนในบทเพลงดังตัวอย่าง เพลง "น้ำตาฟ้า" ของศิลปิน สามโทน ซึ่งนอกจากจะให้ความรู้สึกเศร้าตามแบบฉบับของเพลงลูกทุ่งแล้ว ยังสื่อถึงลักษณะรูปแบบความเป็นชาย ของนักร้องได้เช่นเดียวกัน คำและภาษาที่ใช้จะกล่าวอย่างตรงไปตรงมา และใช้คำพูดแบบชาวบ้าน ซึ่งสามารถสื่อความได้อย่างชัดเจน และซึ้งกินใจ ดังตัวอย่างเช่น

เขาบอกว่าฟ้าร้อง ให้ออกมาเป็นน้ำฝน อยากรู้จักฟ้าที่ เบื้องบนต้องมาร้องให้เพราะใคร
หรือฟ้าส่งสารคนอย่างฉันถูกหลอกเรื่อยไป ถูกเขาลวง เขาล้างหัวใจเอาไปต้มยาทานอง

"...ฉันผิดหวังมีเคราะห์กรรมไว้วาสนา เขาคงไม่รักไม่ยอมพูดวาจา
หลอกลวง ให้นั้นต้องตรม ฉันมันคนชื่อไม่เคยฝักปรือในเรื่องความรัก
เพิ่งเคยได้รู้ เพิ่งเคยได้ลอง เพิ่งเคยรู้จัก สุดท้ายต้องมากหัก
ไม่รู้จะตามอย่างไร..."

การใช้คำและภาษาในบทเพลง เพื่อสื่อความหมายถึงกลุ่มผู้รับ จะมีการเลือกใช้ให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้รับแต่ละกลุ่ม โดยคำและภาษาที่ใช้ นั้น นอกจากจะ สื่อความหมายให้โดยตรงแล้วยังต้องสามารถสื่อความรู้สึกได้อีกด้วย ว่ารู้สึกเศร้าแบบไหน เศร้าแบบ

น่าเห็นใจ หรือเศร้าแบบเจ็บแค้น หรือเศร้าแบบน่าสงสาร เป็นต้น โดยต้องเลือกคําที่สื่อความรู้สึกเหล่านี้ให้เหมาะกับบุคลิก ภาพความเป็นชาย และภาพพจน์ของนักร้อง ว่านักร้องคนใดจะเศร้าได้แค่ไหน ร้องให้ตีโพยตีพาย หรือไม่แคร์ปล่อยให้ลืมไปเอง ซึ่งคําและภาษาเหล่านี้สามารถสื่อสิ่งเหล่านี้ได้อย่างชัดเจน

1.2 ปรัชญาความรักหรือให้ข้อคิด เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักในแง่มุมที่ให้ข้อคิด และวิธีการปฏิบัติตนในเรื่องความรัก โดยมากจะมีเพียงหนึ่งหรือสอง เพลง ในผลงานแต่ละชุด เพื่อเป็นการเสริมสร้างภาพพจน์ที่ดีให้แก่ตัวนักร้อง ให้เป็นคนที่น่าสนใจโลกและมีเหตุผล และเป็นเพลง เสริมให้เนื้อหาสาระ เกี่ยวกับความรักที่มีแง่มุมที่ต่างออกไป ไม่ให้ผลงานเพลงทั้งชุดกล่าวแต่เรื่องรักผิดหวัง รวมทั้งช่วยสร้างความรู้สึกที่ดี เสนอค่านิยมทัศนคติเกี่ยวกับความรักที่ดีของศิลปินให้ผู้ฟัง ได้รับอีกด้วย

ตัวอย่าง เพลงที่มีเนื้อหาสาระ เกี่ยวกับความรักในแง่มุมที่เสนอถึงปรัชญาความรักและ ให้ข้อคิด มีดังต่อไปนี้

รักออมหอม

ฉัตรชัย ตรียประณีต คําร้อง/ทำนอง
เฉลียง ร้อง

เปลี่ยนจากเขาเป็นเรา เปลี่ยนจากฉันเป็นเธอ
ถอดใจฉันและเธอ เราเปลี่ยนกัน อาจจะ เข้าใจกันกว่านี้
สิ่งใดฉันต้องการ หรืออาจจะฝืนใจเธอ สิ่งที่สำคัญมากสำหรับเธอ
ฉันอาจหลงลืมไป * ไม่มีปัญหา เพียงแค่เราอมหอมหัวใจ
ใจเขาไม่ต่างใจของเรา เข้าใจในกันและกัน
อยากให้รักมันคง ผ่ากระแสลมไป
อยากให้รักโอนเอนกึ่ง ใจ บักหลักไว้ยืนนาน

ความรัก

สุรชัย จันทิมาธร ค่ำร้อง/ทวนอง

สุรชัย จันทิมาธร ขับร้อง

ความรักคือการให้ หัวใจความเต็มเปี่ยม
 สิทธิ์เธอความเท่าเทียม ก้าวไปสู่ความหวัง
 ความหวังของเรา หนุ่มสาวของโลก
 ดั่งนกน้อยบินโบก ดั่งหัวใจบินโบกเริงลม...
 ความรักคือการให้ ให้เธอจงชื่นชม
 หากมีทุกข์ระทม เจ้าจงกล้าฝ่าฟัน
 วันนั้นของเราหนุ่มสาวหมองหม่น หากนี้ตำารินหล่น
 น้ำใจควรรินหลัง แต่เธอ...
 ความรัก ความรัก ความรัก จงแน่นหนักอยู่เสมอ
 *ให้เธอคิด ให้เธอมีเสรีภาพ
 ให้เธอหวัง ให้เธอवाद ให้เธอ...(ซ้ำ *)

จากตัวอย่าง เพลงข้างต้น เป็นเพลงที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับความรักใน
 แง่มุมที่เสนอปรัชญาความรัก หรือให้ข้อคิด เดิมมักจะเป็นเพลงบ๊อบในแนวสร้างสรรค์ และใน
 เพลงบ๊อบเพื่อชีวิต แต่ในปัจจุบันจะมีเพลงเนื้อหาเช่นนี้อยู่ในประเภทเพลงบ๊อบ เป็นจำนวนมาก
 และโดยมากจะมีเพียง 1 เพลงต่อผลงานเพลง 1 ชุด เพื่อสร้างภาพพจน์ที่ดีให้กับนักร้องจาก
 การศึกษาผลงานเพลงจำนวน 180 ชุด ในช่วงปี พ.ศ. 2531-2533 พบว่าเพลงประเภทบ๊อบ
 ซึ่งมีเนื้อหาสาระในเรื่องความรักกว่าร้อยละ 90 นั้น แทบทุกชุดจะมีเพลงที่เสนอปรัชญาความ
 รักหรือในข้อคิด ประมาณ 1-2 เพลงจากตัวอย่างทั้งสองที่กล่าวมาข้างต้น พบข้อสังเกตหนึ่งว่า
 คำและภาษาที่ใช้ นอกจากจะต้องสอดคล้องกับภาพความเป็นชาย เพลง และภาพพจน์ศิลปินแล้ว
 ยังต้องเลือกใช้คำให้เหมาะกับกลุ่มผู้ฟังหรือกลุ่มเป้าหมายของวงดนตรีหรือนักร้องนั้น ๆ ด้วย
 เช่น กลุ่มผู้ฟังของ "วงเฉลียง" โดยมากเป็นกลุ่มวัยรุ่น ดังนั้นการเสนอปรัชญาความรักจึงมัก
 ใช้คำที่ต้องเหมาะกับวัยรุ่นในระดับ A/B ดังเนื้อเพลงที่ว่า "...ไม่มีปัญหาเพียงแค่เราอม

ขอมหัวใจ..." ส่วนกลุ่มผู้ฟังของ "สุรชัย จันทิมาธร" เป็นกลุ่มวัยรุ่นระดับ C/D และ B/C ซึ่งต้องใช้คำที่สื่ออย่างตรงไปตรงมา เช่น เนื้อเพลงที่ว่า "ความรัก ความรัก จงหนักแน่นอยู่เสมอ..."

2. เพลงที่มีเนื้อหาสาระในเชิงสร้างสรรค์หรือให้กำลังใจ

เพลงไทยสมัยนิยมที่เสนอเนื้อหาในเชิงสร้างสรรค์หรือให้กำลังใจ โดยมากหากเป็นเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ ก็จะเสนอเรื่องเกี่ยวกับ การอนุรักษ์ป่าไม้ การสร้างสันติภาพ หากเป็นการให้กำลังใจก็จะกล่าวถึงเรื่อง การให้กำลังใจต่อสู้ชีวิต ให้กำลังใจเมื่อผิดหวังหรือพบอุปสรรคในเรื่องต่าง ๆ เป็นต้น เพลงที่มีการนำเสนอเนื้อหาสาระเหล่านี้โดยมากจะเป็น เพลงบ๊อบเพื่อชีวิต และ เพลงบ๊อบ ซึ่งจากการวิเคราะห์ พบว่าเพลงบ๊อบแต่ละชุด โดยมากจะมีการเสนอเพลงที่มีเนื้อหาสาระในเชิงสร้างสรรค์หรือให้กำลังใจ ประมาณ 1-2 เพลง ซึ่งเป็นการให้กำลังใจเมื่อผิดหวังในรัก เป็นส่วนใหญ่

ตัวอย่าง เพลงที่มีเนื้อหาสาระในเชิงสร้างสรรค์หรือให้กำลังใจ

ศูนย์วิทยพัชรากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ด้วยแรงใจ

ศุ บุญเลี้ยง คำร้อง
 วิจิตร จิตรังสรรค์ ทำนอง
 หนุ่มเสก ร้อง

ก่อนเราเคยท้อจนแทบล้มลงดิน
 สิ้นความหมายไร้แรง อ่อนล้าดวงใจ
 แต่ยั้งดีที่มีคนให้แรงใจ
 ผ่านมันไป ผ่านวันที่ร้ายเป็นดี
 *สร้าง ความหวังวันใหม่มองฟ้ายังงาม
 ให้ความมันผ่านฝันร้าย เพราะยังมีพรุ่งนี้ให้เราสู้ต่อ
 ให้เรารอและทักันนี้ให้ดี
 สร้าง ความหวังวันใหม่มองฟ้ายังงาม
 ให้ความมันผ่านฝันร้าย และวันใดหากใครจะล้มจมลง
 พวกเราจงใส่ใจนี้ให้กัน
 หากเราเคยท้อจนแทบล้มวันใด
 อย่าหมดหวังรวบรวมเก็บไว้แรงใจ
 อย่างอ่อนแอ หากเราจะแพ้คราวใด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เสียงเพลงแห่งเสรีภาพ

คาราบาว

วันเวลาพลันเปลี่ยนเวียนไป ใจของคนก็หม่นวนเปลี่ยนแปร
 ตั้งแต่เด็กน้อยจนเติบโต ผ่านไปพบปัญหาสารพัน
 ถูกกีดกันด้วยชนชั้นเอาเปรียบ เหยียบขย่ำหัวใจ ทาหลายขวัญ
 หยดหายาดเหงื่อคั่งน้ำเกลื่อนน้ำกลั้น น้ำใจนั้นจงแบ่งปันผู้คน
 *เสียงเพลงนี้เปล่งออกมา จะ โหยหาเสรีอันยิ่งใหญ่
 เสียงเพลงนี้เปล่งออกมา จะ โหยหาเสรีภาพ *
 คนกับคนอยู่กันเป็นกลุ่มคน ความสับสนคือโลกโมโหโสร
 คือเอาเปรียบเอาไปไม่แบ่งปัน เลยตีกันวันล้มตายท่า
 พอเห็นเงินงกเงินเกินจะเก็บ ให้เก็บให้ตายไม่มีราคา
 ชีวิตคนดูเหมือนดั่งผักปลา อนาถนาสังคมสังคัง (ซ้ำ *)
 อันสังคมข่มเคียดดั่งเต่า ดั่งไดโนเสาร์ดั่งเต่าล้านปี
 คือสังคมยศฐาบรรดามี ถือศักดิ์ ถือศรี ถือนาย ถือบ่าว
 จะก้าวเดินต่อไปในภายหน้า ต้องสร้างศรัทธาในประชาธิปไตย
 ให้เป็นจริง เป็นจังตั้งตั้งใจ ให้ชาวไทยได้มีเสรีภาพ
 เสียงเพลงแห่งเสรีภาพ ... เสรีภาพ
 เสียงเพลงแห่งเสรีภาพ ... เสรีภาพ
 เสียงเพลงแห่งเสรีภาพ ... เสรีภาพ
 เสียงเพลงแห่งเสรีภาพ ... เสรีภาพ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างทั้งสอง เพลงข้างต้น แสดงถึงคำและภาษาที่ใช้ในบทเพลงที่มีเนื้อหาสาระสร้างสรรค์หรือให้กำลังใจที่มีความแตกต่างกัน โดยเพลงบ๊อบมักจะเป็นเพลงที่ให้กำลังใจให้ต่อสู้บ๊อบสรรคหรือเมื่อผิดหวังในรักและใช้คำที่สละสลวย แต่เพลงบ๊อบเพื่อชีวิต โดยมากจะเป็นเพลงที่มีเนื้อหาให้เชิงสร้างสรรค์ ให้อนุรักษ์ หรือรณรงค์ในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวกับสังคมและการเมือง โดยใช้คำและภาษาที่ตรงไปตรงมาและค่อนข้างรุนแรงดัง เนื้อเพลง "เสียงเพลงแห่งเสรีภาพ" ที่ยกมาเป็นตัวอย่าง

3. เพลงที่มีเนื้อหาสาระสะท้อนปัญหาและเรื่องราวทางสังคม

โดยส่วนใหญ่บทเพลงที่มีเนื้อหาสาระสะท้อนปัญหาและเรื่องราวทางสังคมมักจะเป็นเพลงบ๊อบเพื่อชีวิต และ เพลงบ๊อบปลุกทุ่ง ซึ่งเพลงทั้งสองประเภทนี้มีรากฐานมาจากเพลงพื้นบ้าน จึงมีลักษณะที่ใกล้ชิดและสัมผัสกับการดำเนินของคนชนบทได้มาก เมื่อมีการปรับเปลี่ยนลักษณะรูปแบบของเพลง ไปตามสภาพบริบททางสังคม เพลงทั้งสองประเภทนี้ ได้ปรับตัวเองให้เข้ากับกลุ่มผู้ฟัง เพลงบ๊อบในเมืองมากขึ้น แทนที่จะเสนอเพื่อคนชนบทเมื่อก่อนก็ปรับแต่รูปแบบเนื้อหาให้เสนอถึงคนกรุงได้ด้วย เรื่องที่กล่าวถึงจึงเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับสังคมทั้งในชนบทและในกรุง

ตัวอย่าง เพลงที่มีเนื้อหาสาระสะท้อนปัญหาและเรื่องราวทางสังคม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ราษฎรเต็มขั้น

วิเชียร คำเจริญ คาร์อง/ทานอง

ม.ฤทธิ์เต็ม ชับร้อง

*ป.4 ไม่มีเส้น ร้อยเปอร์เซ็นต์ราษฎรเต็มขั้น

ป.4 ถ้ามีเส้น ใจเย็นเย็นอาจได้เป็นกำนัน

ชวานาอย่างเราหน้าจ้อง

เงินทอง ไม่มีเรียนต่อ

ป.4 แคนักพอ ได้อ่านก็พ้อออกกัน

ทานาอย่างพ้อแหละดี

ปีปีมากน้อยต้อง ได้

ไม่ต้องนั่งง้อเส้นใคร

ไม่ต้อง เอาใจทุกวัน

ม.8 ตากแดดก็มี

ต้อง ไปตามสีตามชั้น

เส้นสายที่ใครมีเดิน

เอ้อ...อิง เอย เอ้อ..เอิง...เอย

ถ้าไม่ถึง เงินก็ยุ่งเหมือนกัน

(ซ้ำ *)

มีเงินเส้นเอ็นก็มี ตาดีนั้นเองแกบอก

คนที่ท่านเห็นจนนอก บางท่านก็หลอกสะบัน

อันไปประกาศรับรอง

มองมองก็คือกระดาศ

ไ้ เปี่ยมฤทธิ์แหละอำนาจ

ประกาศให้คนมีชั้น

เรียนนอกถ้าเส้นไม่มี เจ็ดปีไม่ได้เลื่อนชั้น

เพื่อนเอ๋ย โปรดปลง เถอะ เจ้า

นอ..นอ..ออ..ออ..เอ้า..

ป.4 คือเราจะเอาหยั่งกัน (ซ้ำ *)

ทินเนอร์

คาราบาว

*เด็กชายคนนั้นดูหงอยเหงา ในมือของ เขามีทินเนอร์
 เด็กหญิงคนนั้นดูซึมเซา ทั้ง เธอและ เขาคมทินเนอร์
 ฉันท่านไปพบประสพเจอ จึงร้องบอกเธอถึงอันตราย
 ดวงตะวันฉายแสงสดใส เขาสะบัดผิวกายบิดแขนขาไหล
 ที่ซึมเซาเม้าพยับไป หลังจากดมลมร้ายเข้ารูมล่อม
 หัวงมอมดวงจิตดวงใจ ให้เห็นความวุ่นวายในสังคม
 ใครดมอย่าสมน้ำหน้า ทำทางอย่าให้ร้ายเขา
 ใครถามเหตุผลคนเมา ว่าหมองเศร้าสิ่งใดจึงใช้ดม จึงใช้ดม
 คุณจะเสพลิงใดไม่ว่า คุณจะชายจะค้าสิ่งใดไม่สน
 ย่างก้าวของเขาวชนทุกคนมีสิทธิ์ติดยา ปัญหายูที่จิตใจก้าวหนึ่งผิดไป
 ก้าวใหม่อีกหน งคเสพงคได้ด้วยคนฝึกฝนเขี่ยคนนินทา
 คือคนที่เดินลุยหน้าผ่านมาไว้เป็นบทเรียน เป็นบทเรียน (ซ้ำ*)

จากการวิเคราะห์เพลงไทยสมัยนิยมพบว่าผู้ผลิตใช้วิธีการนำเสนอเนื้อหาสาระ
 ต่าง ๆ ดังที่กล่าวมา โดยใช้คำและภาษาดังนี้

1. การสร้างคำใหม่
2. ใช้ภาษาพูด หรือ "คำยัด"

ตัวอย่าง เพลงที่ใช้คำใหม่ ๆ ที่สร้างขึ้น

ครีมหน้าใจ

คำร้อง/ทำนอง พิสุทธิ์, วีระ/มงคลพัฒน์

พิสุทธิ์ ร้อง

ทุ่มใจกับคนไร้ใจก็ได้แต่เจ็บอย่างขี้บ่ขี้บ่
 เมื่อเธอไม่เคยซึ่งใคร ก็ยากจะบอกเอาไว้สักหน่อย
 ใจคนเราลองไม่เคยจริงใจ นานนานไปคงรักด้วยรังแค
 ทั้งไว้ไม่คิดดูแล แล้งไม่เหลือน้ำใจสักหยด
 สักวันหัวใจคงแห้งกรอบ ก็คงแตกปลายที่ใจ
 อีกหน่อยใครก็ไม่สนจะมอง
 หากเธอจะยอมเข้าใจ ก็อาจจะได้ดีถ้าจะลอง

*ลอง เอาความรักและความจริงใจ

มาเป็นครีมหน้าลงที่ใจ

หาซื้อเอาไว้เป็นไร ชายให้มัยเอาไปสักขวด

ขวดทุกเช้า ทุกเย็น ทุกบ่ขี้

ถ้าเธออยากจะสวย จะช่วยเอามัย

ให้สักขวดเอาไว้ เอาครีมไปหน้าใจ

หน้าใจให้มันสวย เต็มด้วยความดี

หัวใจก็จะดี ถ้ามีครีมหน้าใจ

ก็จะสวยกว่าใครทั้งนั้น

ถ้าลองหันมาหน้าใจไว้บ่ขี้บ่ขี้

แล้วเธอก็คงไม่แล้งน้ำใจ

(ดนตรี)

(ซ้ำ *)..

หม่อมแน่นไปหน่อย

คำร้อง เสาวลักษณ์ ลีละบุตร

ทานอง อภิไชย เย็นพูนสุข

บิลลี่ โอแกน ร้อง

เป็นคนอย่างนี้แหละ ก็เป็นคนอย่างนี้ ลีลาไม่ค่อยมี
เอาดีไม่ได้เลย ให้ฟ้าผ่าตายเหอะ ก็คนมันไม่เป็น
ไม่เคยทำตัวแบบหวานเย็น จะเขยก็ว่าเขย

ถ้านานนานให้หวานที ก็หวานก็แห้วดี

แต่ให้ทำท่าทำอยู่ทั้งปี

(ไม่คิดละมั้งคุณนาย) (ถ้าไปละมั้งคุณนาย)

หม่อมแน่นไปหน่อย (ดนตรี)

รักนั้นก็รักอยู่ พุดกันจนเปียกหู

คุดปากเนี่ยคุณ เอ้าคุณรักเธอ

เห็นเห็นอยู่สองคน ยังกลัวจะหลงกัน

ให้เดินจูงมืออยู่ทุกวัน กลัวผีหรือใจเธอ

รักจริงจริงเอ้าสาบาน เธอหวานเธอแห้วดี

แต่ให้ทำท่าทำอยู่ทั้งปี ถ้าไปละมั้งคุณนาย

หม่อมแน่นไปหน่อย (ดนตรี)

ตามใจไม่ไหว ไม่ใช่ว่ามันไม่ดี

ใจจริงก็รู้ว่ามันจำเป็นอยู่เหมือนกัน

จะเดินไปหาไปซื้อตำรามาอ่าน

ว่าทำตัวให้หวานต้องทำยังไง

ให้หม่อมแน่นสักหน่อย (ดนตรี) (ซ้ำ *)

มันหม่อมแน่นไปหน่อย

มันหม่อมแน่นไปหน่อย

มันหม่อมแน่นหม่อมแน่น

มันหม่อมแน่นหม่อมแน่น

กันชน

คำร้อง/ทานอง ธนพล/ธนิศ

พิสุทธิ์ ร้อง

หากจะชนคุณไม่ต้องกลัวผมจะชนก่อน
 หากจะชนอย่าเดือดร้อนไม่ต้องกลัว
 ปล่อยผม ปล่อยมาได้เลย ปล่อยผมจะเสียให้ดู
 อยู่อย่างนี้ดีหรือไม่ดีก็ชนผมก่อน
 หากจะชนก็แน่นอนต้อง เป็นผม
 ปล่อยผม ปล่อยมาได้เลย
 ปล่อยผมจะเสียให้ดู ไอ้ชีวิตกันชน (ไอ้ชีวิตกันชน)
 เจ็บก็โดนก่อนเขา (เจ็บก็โดนก่อนเขา)
 (ไม่เคยคิดจะชน แต่ต้องชนหน้าที่มันบังคับ)
 (ดนตรี)
 อยู่กับคน คนเขาต้องมี ผมกันไว้ก่อน
 เพื่อจะชนไม่เดือดร้อนเพราะ ไม่โดน
 ช่างหัว หากใครจะชน (ชน...)
 ไม่สน รอดตัวก็พอ
 เปรียบก็แพะ คอยแกะบาปกรรมที่คนทำก่อน
 ไม่เคยรู้ อยู่กับล้อ รอจะชน
 *ปล่อยผม ปล่อยมาได้เลย (ได้เลย...)
 ปล่อยผม จะเสียให้ดู
 (ซ้ำ *)

ตัวอย่าง เพลงที่ใช้ภาษาพูดหรือ "คำยัด"

จนแต่เจ้

คำร้อง จักราวุธ แสงพล

ทำนอง บิลลี่ โอแกน

บิลลี่ โอแกน ร้อง

** เล่นจังหวะ ROCK **

มีแต่หัวใจและกัตัวเงินนะมีน้อย กลัวเธอจะไม่คอยหากว่าเขารวยกว่า
แต่ว่าใจที่ให้เธอมันไม่บางมีแต่อย่างหนา เอาไปเต็มอัตราหัวใจ
ใจมันชอลุ่ย ลุ่ยเข้าไปเราไม่มีถอย คอยจะมัวแต่คอยคงไม่แล้วคอยเก้อ
ก็มีมือตั้งมากมายมาตะกายเราก็ก้าวเปลอ เรามั่นคงไม่เจอสัมหล่น
(ดนตรี)

*จนก็จนแต่เจ้เป็นนักเลงหัวใจ เราไม่เคยหวั่นไหว ใครจะใช้สตาจค์
เงินไม่มีไม่สน ใจไม่จนชะอย่าง จะจริงจ้งทั้งใจให้เธอ
(ดนตรี)

เธอจะรักเราจะอย่างไรเราไม่เคยว่า ตามกัลั้งศรัทธากัรู้รักกันอยู่
อยากตะ โทหนาวรักเธอกัไม่กลัวใครจะหนากหู ใครจะ เป็นศัคร์รุก็ปล่อย
ใครจะอ้วนพีมีสตาจค์เราไม่ฟังเสียง เรียงมาเรียง เข้ามาอยากจะทำสักหน่อย
แบบว่าใจมันรักจริงจะอย่างไรเราไม่มีถอย เดินไปรอปากชอยก็ยอม

*ก็อยากเป็นแฟนเธอมีแต่คนมานินทา ว่าเราไม่เจียมชะเลย

ตลกจ้ง เลยคนเรากับ่นไปตามเคย มันเกี่ยวอะ ไรใครหรือ ไรหนอ...

(ซ้ำ */**)

*จนก็จนแต่เจ้เป็นนักเลงหัวใจ...

เงินไม่มีไม่สน ใจไม่จนชะอย่าง

จะจริงจ้งทั้งใจให้เธอ

(ซ้ำ ***/***/***...)

เพลง ไทยสมัยนิยม ในยุคนี้แต่ละชุดจะมีเพลงที่มีเนื้อหาสาระหลากหลาย บางชุดจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักเป็นเพลงหลักหรือมีถึง 8 ใน 10 เพลง ที่เหลืออาจเป็นเพลงเกี่ยวกับเนื้อหาสร้างสรรค์ 2 เพลง ดังนั้นในผลงานเพลงหนึ่งชุดซึ่งมีจำนวนเพลง 10-12 เพลง จะประกอบด้วยเพลงที่มีเนื้อหาสาระใดจำนวนเท่าใด ขึ้นอยู่กับรูปแบบของเพลงและภาพพจน์ของศิลปินนักร้องด้วยเช่นกัน เช่น เพลงในรูปแบบเพลงป๊อปเพื่อชีวิตอย่างวงคาราบาว ซึ่งมีภาพพจน์ของตัวแทนกลุ่มคนในการเสนอเรื่องราวในสังคม เป็นปากเสียงแทนประชาชน ผลงานเพลงย่อมต้องมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับเรื่องราวในสังคมเป็นส่วนใหญ่ และอาจมีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับความรักเพียง 1 ถึง 2 เพลง ในแง่มุมเชิงปรัชญาตามรูปแบบของเพลงเพื่อชีวิต ผู้ผลิตบางรายจะมีสูตรสำเร็จในการเลือกเพลงบรรจุในเทปคาสเซตว่าต้อง เป็นเนื้อหาสาระเกี่ยวกับความรัก 6-8 เพลง เนื้อหาสาระเชิงสร้างสรรค์ 2 เพลง เป็นต้น ซึ่งแล้วแต่รูปแบบของ เพลง และรูปแบบของนักร้องที่จะนำเสนอ ในการวิเคราะห์แยกประเภทและจำนวนเนื้อหาสาระของ เพลง ไทยสมัยนิยม ต่อไปนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์งานเพลง โดยรวมของทั้งชุดเพลงในชุดหนึ่ง ๆ มีเพลงที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับเรื่องใดมากที่สุดก็จะเป็นตัวกำหนดประเภทเนื้อหาสาระของ เพลงชุดนั้น สรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6.3 ตารางเนื้อหาสาระของเพลงไทยสมัยนิยม ปี พ.ศ.2531-2533

รูปแบบเพลง	ความรัก		เชิงสร้างสรรค์		สะท้อนสังคม		รวมจำนวนทั้งหมด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพลงบ๊อบ	80	96.39	3	3.61	-	-	83	46.11
เพลงบ๊อบรีด	36	100	-	-	-	-	36	20.0
เพลงบ๊อบลูกทุ่ง	20	95.24	-	-	1	4.76	21	11.67
เพลงบ๊อบเพื่อชีวิต	-	-	-	-	27	100	27	15.0
เพลงบ๊อบแจ๊ส	2	100	-	-	-	-	2	1.11
เพลงบ๊อบลูกกรุง	11	100	-	-	-	-	11	6.11
รวม	149	82.78	3	1.67	28	15.55	180	100

ที่มา : จากการวิเคราะห์เพลงไทยสมัยนิยมระหว่างปี พ.ศ.2531-2533 จำนวน 180 ชุด

จากตาราง 6.3 แสดงให้เห็นว่าเพลงประเภทเพลงบ๊อบ ร้อยละ 96.59 มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับความรัก ซึ่งมีเพียง 3 ชุด จากจำนวน 88 ชุด ที่มีเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์คืองานเพลงของวงเฉลียงในชุด "แบ-กบาล" (ปี พ.ศ.2531) ชุด "เฉลียงหลังบ้าน" (ปี พ.ศ. 2532) ชุด "ตะไคร่น้ำสุดขอบฟ้า" (ปี พ.ศ.2533) ส่วนเพลงในรูปแบบบ๊อบรีด เพลงบ๊อบลูกทุ่ง เพลงบ๊อบแจ๊ส และ เพลงบ๊อบลูกกรุง มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับความรักเป็นส่วนใหญ่ มีเพลงบ๊อบลูกทุ่ง 1 เพลงที่เป็นเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์และเสียดสีสังคม คือ ชุด "ดูข้างชนกัน" ของ ม.ฤทธิ์เต็ม ส่วนเพลงบ๊อบเพื่อชีวิตยังคงความเป็นเพลงเพื่อชีวิตอยู่ แม้ว่าจะมีธุรกิจเข้ามาเกี่ยวข้องทำให้รูปแบบ เนื้อหา เปลี่ยนไปบ้าง แต่โดยส่วนใหญ่ก็ยังคง เป็นเพลงที่มีเนื้อหาสะท้อนสังคมเป็นหลัก

เนื้อหาสาระของ เพลง ไทยสมัยนิยมจากการวิเคราะห์นี้เป็นข้อบ่งชี้หนึ่งในเรื่องการสื่อสารเรื่องราวและสาระหรือ เรื่องที่จะพูดกับผู้บริ โภคกลุ่มหนึ่งๆ นั้นต้อง เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจหรือ เป็นเรื่องที่กัใจผู้บริ โภคหรือที่เรียกว่า "แทงใจดำ" เรื่องราวเกี่ยวกับความรักในแง่มุมต่าง ๆ ที่ถูกนำเสนอ นั้นต้องมีบางแง่มุมหรือแง่มุมใดแง่มุมหนึ่งที่สอดคล้องกับสภาพการณ์หรือเหตุการณ์จริงของผู้บริ โภค ซึ่งอาจมีผลทำให้ผู้บริ โภคเกิดแนวคิดในการแก้ปัญหาหรือตัดสินใจ หากไม่มีการเสนอแนวคิดใด ๆ ก็ยัง เป็นสิ่งที่พวกเขาคิดว่ามีเพื่อนหรือมีคนอื่นมีส่วนร่วมประสบปัญหา กับเขา และเงื่อนไขนี้เองที่ผู้ผลิตนำไปใช้ในการสร้างอุดมการณ์เพื่อการผลิตในข้อที่ว่า จะต้องทำอย่างไรถึงจะ เข้าใจผู้บริ โภคให้ ได้มากที่สุด ทำอย่างไรให้สามารถเข้าไปนั่งอยู่ในใจของคนฟัง เพลง ให้มากที่สุด

แนวคิดริ

แนวคิดริของ เพลง ไทยสมัยนิยมในช่วงปี พ.ศ.2531-2533 นี้ โดยมากมีการนำรูปแบบดนตรีและแนวการเล่นแบบตะวันตกมาประยุกต์ใช้ โดยเฉพาะแนวคิดริแบบร็อค และจังหวะการเต้นรำแนวตะวันตก โดยการนำมาประยุกต์ให้เข้ากับเนื้อหาสาระและคำร้องแบบไทยรวมทั้งความสามารถในการเข้าถึงอรรถรสทางดนตรีของกลุ่มเป้าหมาย มีการเพิ่มสีสันทางดนตรีด้วยการประสานเสียงด้วยเครื่องดนตรีไทยหรือเสียงร้อง ในแบบต่างๆ และยังปรับจังหวะให้มีความหนักแน่นของร็อคให้เข้ากับค่านิยมของคนไทยด้วย

บริษัทผู้ผลิตพยายามเลือกใช้แนวคิดริที่เป็นที่นิยมของผู้บริ โภคให้มากที่สุด ซึ่งจำ เป็นต้องสอดคล้องกับรูปแบบของ เพลงและรูปแบบของนักร้อง เช่น การเลือกใช้แนวคิดริที่สนุกสนานกับรูปแบบเพลงป๊อป นักร้องชายที่จะร้องก็ต้องมีบุคลิก ลักษณะการแสดงออกที่สนุกสนาน ร่าเริง มีความสามารถในการเต้น หรือการเลือกใช้แนวคิดริที่ยากมีการผสมผสานทักษะขั้นสูงทางดนตรีก็ไม่เหมาะกับรูปแบบเพลงป๊อปลูกทุ่ง ซึ่งกลุ่มผู้บริ โภคต้องการฟังแนวคิดริที่จดจำง่าย สนุกสนาน มีความเป็นลูกทุ่งแบบไทย ๆ มากกว่าการฟังความล้ำเลิศทางด้านดนตรี เป็นต้น ดังนั้นผู้ผลิต เพลง ไทยสมัยนิยมในยุคนี้จึงมีการเลือกใช้แนวคิดริให้เหมาะสมกับรูปแบบเพลง รูปแบบนักร้อง และกลุ่มผู้บริ โภค เป็นหลักสำคัญ

วิธีการสร้างงานเพลง

พัฒนาการเพลงไทยสมัยนิยมในแต่ละยุคที่กล่าวมา มีการปรับ เปลี่ยน ลักษณะ รูปแบบ และ เนื้อหาให้สอดคล้องกับความนิยมของผู้บริโภคและการขยายตัวทางธุรกิจเทปเพลง ซึ่งนำไปสู่การคิดค้นวิธีการต่าง ๆ ในการผลิตงานเพลงให้สามารถถ่ายทอดอุดมการณ์ของผู้ผลิตในการสื่อความหมายกับผู้บริโภคให้เข้าใจและตรงจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด จากการวิเคราะห์ถึงพัฒนาการเพลงไทยสมัยนิยมในแต่ละยุคที่กล่าวมาจะเป็นการชี้ถึงความเข้าใจในเรื่องรูปแบบ และ เนื้อหาของ เพลง ไทยสมัยนิยมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงเวลา ทำให้เกิดภาพรวมของกระบวนการสร้างความหมายโดยการสร้างงานเพลงไทยสมัยนิยมในระดับต่อมา ซึ่งผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ได้ 3 ประเด็นหลักดังนี้คือ

1. วิธีการสร้างงานเพลง โดยใช้เนื้อเรื่อง เป็นหลัก
2. วิธีการสร้างงานเพลง โดยใช้แนวคิด เป็นหลัก
3. วิธีการสร้างงานเพลง โดยใช้คำและภาษาเป็นหลัก

วิธีการสร้างงานเพลง โดยใช้เนื้อเรื่อง เป็นหลัก วิธีการนี้จะใช้จินตนาการ (Imaginative) และการสร้างสรรค์ (Creation) สูง โดยการคิดแนวเรื่องที่เป็นจุดขายก่อนแล้วจึงสร้างคำที่เป็น "คำฮิต" (Hit Word) เช่น ในชุด "บูมเมอแรง" โดย ธงไชย แมคอินไตย์ แนวคิดเรื่องบูมเมอแรงจะถูกสร้างขึ้นมาก่อนแล้วจึงหาท่วงทำนองและแนวคิดให้สอดคล้องกับเรื่อง อาทิ เพลง "คู่กัด" และ "บูมเมอแรง" เป็นต้น

วิธีการสร้างงานเพลง โดยใช้แนวคิด เป็นหลัก วิธีการนี้จะใช้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางดนตรีเป็นหลัก หลังจากที่ประชุมสรุปแนวคิดหลักของงานเพลงในชุดนั้น ๆ แล้ว ฝ่ายผลิตเพลงจะจัดทำท่วงทำนองและแนวคิดเตรียมไว้สำหรับผู้ประพันธ์เพลง โดยมีการกำหนดว่าจะ เป็นเพลงช้า-เร็ว เพลงสนุก-เศร้า ไว้เป็นแนวทาง ส่วนเนื้อหาสาระของเพลง ผู้ประพันธ์เนื้อเพลงต้องประพันธ์ให้สอดคล้องกับท่วงทำนองแนวคิด รูปแบบเพลง รูปแบบนักร้อง และแนวคิดหลักทางการตลาดที่กำหนดขึ้น เช่น เพลงช้าที่มีท่วงทำนองเศร้าก็ จะประพันธ์เนื้อหาสาระเกี่ยวกับความรักที่ผิดหวัง หากเป็นเพลงของนักร้องในรูปแบบที่สุภาพอ่อนโยนก็อาจให้เศร้ามาก คำและภาษาที่ใช้ต้องแสดงความน่าเห็นใจ ไม่ใช่คำที่รุนแรง ต้อง

แสดงถึงความเสียใจที่ผิดหวัง ในความรักแต่ไม่ตัดพ้อหรือสาบแช่งผู้หญิง เพื่อ ไม่ให้เกิดภาพพจน์ที่ขัดแย้งกับรูปแบบของนักร้อง เป็นต้น

วิธีการสร้างงานเพลง โดยใช้คำและภาษาเป็นหลัก วิธีการนี้ผู้ผลิตจะคิดสร้างคำให้เป็น "คำขาย" สร้างคำนั้นให้เป็นที่นิยมในกลุ่มผู้บริโภค ซึ่งคำนั้นอาจเป็นคำที่ดัดแปลงมาจากคำที่ใช้อยู่ในช่วง เวลานั้นแต่มีการประยุกต์กับคำใหม่หรือสร้างความหมายใหม่ โดยการสร้างคำใหม่นั้นอาจเป็นคำที่ไม่มี ความหมายที่ชัดเจนหรือถูกต้องตามหลักภาษาไทย แต่จะสามารถสื่อความหมายเป็นที่เข้าใจในกลุ่มคนที่รับได้ในระดับหนึ่ง เช่น คำว่า "เช็คบิลชะ" ในงานเพลงชุด "เช็คบิล..ชะ" โดยสิวะ แตรสังข์ ซึ่งความหมายของคำนี้สามารถสื่อถึงได้ถึงการเลิก หรือตัดสัมพันธ์ความรักกับผู้หญิง หรือคำว่า "หัวใจไม่เสรีเมยเหล็ก" ในงานเพลงชุด "หัวใจไม่เสรีเมยเหล็ก" โดย สรพงศ์ ชาตรี ซึ่งคำนี้สื่อความหมายถึง ความเป็นคนที่มีเลือดเนื้อ เช่น คนธรรมดา มีความเสียใจและเจ็บช้ำเป็น หัวใจไม่ได้แข็งแกร่งมากจนไม่มีความรู้สึกเจ็บช้ำ เป็นต้น

สรุปทวิเคราะห์เพลงไทยสมัยนิยมนี้ได้ว่า "เพลง" สามารถวิเคราะห์ให้เห็นถึงสัญลักษณ์ที่ซ่อนอยู่ซึ่งมีความสัมพันธ์กัน โดยมีเนื้อร้องและทำนองเป็น "ตัวหมายถึง" (signified) ซึ่งแสดงความหมายให้เราอ่านผ่านตัวนักร้องซึ่งเป็น "ตัวหมาย" (signifier) และสัญลักษณ์เหล่านี้เองที่ทำให้เข้าใจถึงกระบวนการสร้างความหมาย (signification) ที่บริษัทผู้ผลิตใช้ในการสร้างและนำเสนออุดมการณ์โดยมีตัวนักร้องเป็นผู้ถ่ายทอด (presenter) ซึ่งจะเห็นได้ว่าเพลงไทยสมัยนิยมในแต่ละช่วงเวลา มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและเนื้อหา เป็นการสะท้อนให้เห็นกระบวนการสร้างความหมายที่เกิดจากความสัมพันธ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเวลา การขยายตัวของธุรกิจ การเปลี่ยนแปลงของสังคม และค่านิยมต่าง ๆ ในสังคมในเรื่องความนิยมเพลง ความเข้าใจถึงกระบวนการสร้างความหมายที่ผู้ผลิตใช้ถ่ายทอดอุดมการณ์ผ่านสื่อ "เพลง" นี้ จะเป็นการนำไปสู่ความเข้าใจในเรื่องกระบวนการสร้างความหมายผ่าน "ภาพ" ซึ่งเกิดจากการผลิตงานเพลง เพื่อตอบสนองรูปแบบนักร้องที่กำหนดขึ้น อันเนื่องมาจาก "เพลงและภาพ" ได้กลายเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของ เพลงไทยสมัยนิยม ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ได้ ผู้วิจัยจะได้ทำการวิเคราะห์ในบทต่อไป